

เหมือนกับใจ คล้ายกับจิต

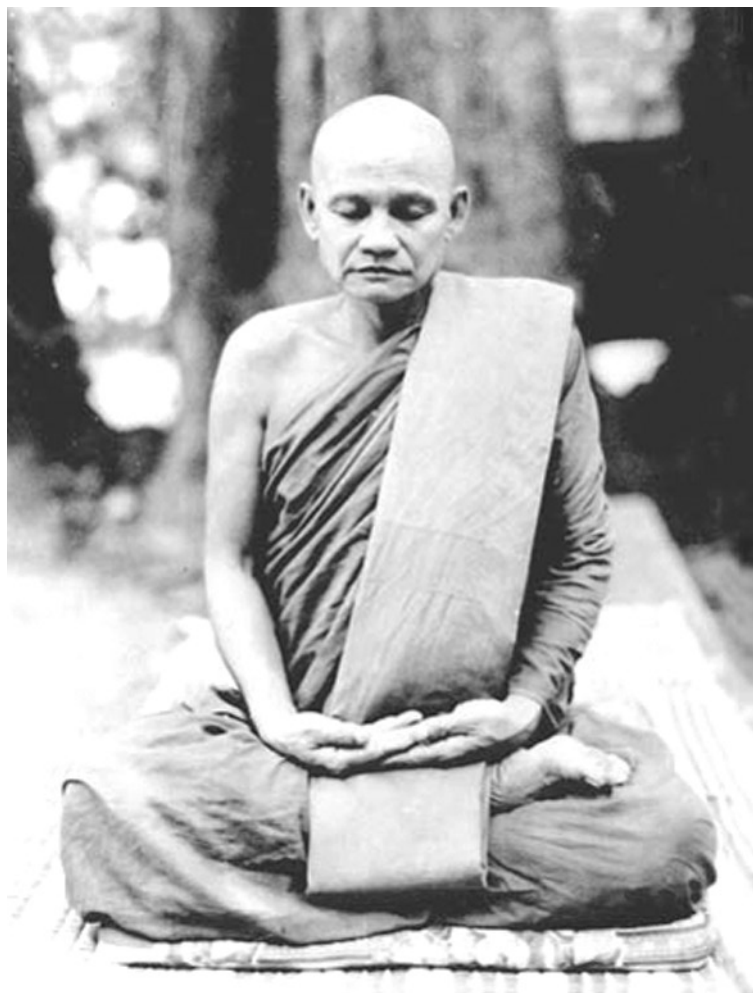
พระโพธิญาณเถร (ชา สุภทฺโท)

เหมือนกับใจ คล้ายกับจิต

รวบรวมคำอุปมาของ
พระโพธิญาณเถร (ชา สุภทฺโท)

พระโพธิญาณเถร (ชา สุภทฺโท)

วัดหนองป่าพง จ.อุบลราชธานี

ธรรมบรรณาการ

.....

.....

.....

มรดกธรรม

พระโพธิญาณเถร (ชา สุภทฺโท)

มรดกธรรมเล่มที่ ๒๔ เรื่อง “เหมือนกับใจ คล้ายกับจิต” เป็นหนังสือพระธรรมคำสอนของพระเดชพระคุณหลวงปู่ชา ที่ฝากไว้เป็นมรดกธรรมแก่เหล่าศิษยานุศิษย์ ทั้งบรรพชิตและคฤหัสถ์ เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาปฏิบัติให้ถูกต้องตรงตามหลักที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงตรัสไว้

อนึ่ง มรดกธรรมในรูปแบบต่าง ๆ ที่พระเดชพระคุณหลวงปู่ฝากไว้ไม่ว่าจะเป็นหนังสือ เทปเสียง ตลอดจนในรูปแบบอื่น ๆ **ยกเว้นรูปหล่อรูปเหรียญ หรือวัตถุมงคลต่าง ๆ อันเกี่ยวกับพระเดชพระคุณหลวงปู่ ที่ท่านไม่ยินดีให้จัดทำ** ล้วนแต่เป็นมรดกอันล้ำค่าที่นับวันจะผิดเพี้ยนลบเลือนไป คณะศิษย์จึงได้แต่งตั้งคณะกรรมการขึ้น เพื่อจัดการดูแลตรวจสอบศาสนสมบัติอันเป็นมรดกธรรมนั้น ให้คงสภาพเดิมเป็นไปตามเจตนารมณ์ขององค์ท่าน

อานิสงส์อันเกิดจากมรดกธรรมในมือท่านเล่มนี้ ขอถวายเป็นอาจริยบูชาแด่พระเดชพระคุณหลวงปู่ ตลอดจนผู้ที่ได้สัมผัส ของประสพสวัสดิ์พิพัฒนามงคล สมบูรณ์พูนผลรุ่งเรืองในพระสัทธรรมคำสอนขององค์พระบรมศาสดาตลอดไป ด้วยเทอญ

๒๕ เมษายน ๒๕๕๖

พระวิสุทธีสังวรเถร

(พระวิสุทธีสังวรเถร)

เจ้าอาวาสวัดหนองป่าพง

ประธานกรรมการจัดการมรดกธรรมพระโพธิญาณเถร (ชา สุภทฺโท)

มรดกธรรม เล่มที่ ๒๔

พระโพธิญาณเถร (ชา สุภทฺโท)

ธรรมบรรยาย เรื่อง : “เหมือนกับใจ คล้ายกับจิต”

ISBN : ๙๗๔-๘๘๓๗๕-๒-๖

สงวนลิขสิทธิ์

ห้ามคัดลอก ตัดตอน หรือนำไปพิมพ์โดยไม่ได้รับอนุญาต

หากท่านใดประสงค์จัดพิมพ์เป็นธรรมบรรณาการ

โปรดติดต่อขออนุญาต

เจ้าอาวาสวัดหนองป่าพง (ประธานกรรมการจัดการมรดกธรรมฯ)

ตำบลโนนผึ้ง อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี ๓๔๑๙๐

โทรศัพท์ ๐-๔๕๒๖-๗๕๖๓, ๐-๔๕๒๖-๘๐๘๔

โทรสาร ๐-๔๕๒๖-๘๐๘๔

ผ่านการพิจารณาจากคณะกรรมการจัดการมรดกธรรมฯ

เมื่อวันที่ ๒๘ เมษายน ๒๕๔๕

พิมพ์ครั้งที่ ๑ : มกราคม ๒๕๓๙ จำนวน ๑๐,๐๐๐ เล่ม

พิมพ์ครั้งที่ ๒ : มกราคม ๒๕๔๗ จำนวน ๑๐,๐๐๐ เล่ม

พิมพ์ครั้งที่ ๓ : ตุลาคม ๒๕๔๙ จำนวน ๕,๐๐๐ เล่ม

พิมพ์ครั้งที่ ๔ : มกราคม ๒๕๕๒ จำนวน ๕,๐๐๐ เล่ม

พิมพ์ครั้งที่ ๕ : พฤศจิกายน ๒๕๕๒ จำนวน ๕,๐๐๐ เล่ม

พิมพ์ที่ : บริษัท คิว พรินท์ แมเนจเม้นท์ จำกัด

โทรศัพท์ ๐-๒๘๐๐-๒๒๙๒ โทรสาร ๐-๒๘๐๐-๓๖๔๙

สารบัญ

๑. บ้านที่แท้จริง.....๒	๑๖. ยกแล้วหนัก.....๑๘
๒. สู้ทะเล.....๓	๑๗. นีเดีย.....๑๙
๓. น้ำใต้ดิน.....๔	๑๘. เศษเนื้อติดฟัน.....๒๐
๔. วิชาไม่หาย.....๕	๑๙. หิวถามจนตาย.....๒๑
๕. ช้าง วัว ควาย.....๖	๒๐. แหะรังมดแดง.....๒๒
๖. ต้นไม้กับกายเรา.....๗	๒๑. กบกินเบ็ด.....๒๓
๗. สัตว์หาย.....๘	๒๒. รูลึกหรือว่าแขนสั้น.....๒๔
๘. ล้อเกวียน - รอยเกวียน.....๙	๒๓. โย้ง ๆ๒๕
๙. ก้อนน้ำแข็ง.....๑๐	๒๔. สุนัขบนกองข้าวเปลือก.....๒๖
๑๐. ลูกคน - ลูกกระสุน..... ๑๑	๒๕. มัจจุราช-เจ้าของไก่.....๒๗
๑๑. ไก่ป่า.....๑๒	๒๖. หัวงู หางงู.....๒๘
๑๒. ต้นค้อปลาย.....๑๔	๒๗. หมากี่เรือน.....๓๐
๑๓. ใบไม้.....๑๕	๒๘. หนอน.....๓๒
๑๔. น้ำเจือสี.....๑๖	๒๙. แม่น้ำ.....๓๓
๑๕. อนาคต.....๑๗	๓๐. ยา.....๓๔

๓๑. เป็ดกับไก่.....	๓๕
๓๒. ถ้วยน้ำสกปรก.....	๓๖
๓๓. สอยมะม่วง.....	๓๗
๓๔. เกลือไม้เค็ม.....	๓๘
๓๕. ทางเปลี่ยว.....	๓๙
๓๖. หนาม.....	๔๐
๓๗. แบกก้อนหิน.....	๔๑
๓๘. เสี้ยน.....	๔๒
๓๙. สุ่มปลา.....	๔๔
๔๐. แมว.....	๔๕
๔๑. กระโถน.....	๔๖
๔๒. คณิตศาสตร์.....	๔๗
๔๓. เกลือ.....	๔๘
๔๔. กะละมังคว่ำ.....	๔๙
๔๕. กะละมังร่ว.....	๕๐
๔๖. แม่พิมพ์.....	๕๑
๔๗. เถาวัลย์.....	๕๒
๔๘. พันธุ์ผลไม้.....	๕๓
๔๙. แก้วแตก.....	๕๔
๕๐. อัดเทพภายใน.....	๕๖
๕๑. ลูกโป่ง.....	๕๗

๕๒. อย่าให้อายว้า.....	๕๘
๕๓. อาจารย์ใจ.....	๕๙
๕๔. น้ำมันกับน้ำ.....	๖๐
๕๕. พระสมมติ - พระแท้.....	๖๑
๕๖. ปลุกต้นไม้.....	๖๒
๕๗. วัดกับทางมั่ว.....	๖๓
๕๘. กุญแจภาวนา.....	๖๔
๕๙. ร้อนกับเย็น.....	๖๕
๖๐. ทำโตะทำเตี๋ย.....	๖๖
๖๑. คอยเฝ้ามะม่วงตก.....	๖๗
๖๒. น้ำในตุ่ม.....	๖๘
๖๓. ทวนกระแสน้ำ.....	๖๙
๖๔. อยู่กับงูเห่า.....	๗๐
๖๕. ปล่อยพิชงูไป.....	๗๑
๖๖. สอนเด็ก.....	๗๒
๖๗. เด็กชุกชน.....	๗๓
๖๘. ต้นไม้โองเอง.....	๗๔
๖๙. งานก่อนเงิน.....	๗๕
๗๐. กิ่งกือ.....	๗๖
๗๑. กวาด.....	๗๗
๗๒. สามในหนึ่ง.....	๗๘

๗๓. เต่า.....	๗๙
๗๔. กัลล้วย มะพร้าว.....	๘๐
๗๕. อ้อยตาลหวานลิ้น.....	๘๒
๗๖. สี่ไฟ.....	๘๓
๗๗. ไฟไหม้ น้ำท่วม.....	๘๔
๗๘. วางแก้ว.....	๘๕
๗๙. กัลล้วย.....	๘๖
๘๐. เรียนตามแบบ รบนอกแบบ.....	๘๗
๘๑. มือ.....	๘๘
๘๒. ตัวหนังสือ.....	๘๙
๘๓. ตกต้นไม้.....	๙๐
๘๔. มีด.....	๙๑
๘๕. หัดเขียน.....	๙๒
๘๖. เด็กกับผู้ใหญ่.....	๙๓
๘๗. ไม้ท่อนเดียว.....	๙๔
๘๘. การวาดเขียน.....	๙๕
๘๙. อาหารที่เราชอบ.....	๙๖
๙๐. ขายของ.....	๙๗
๙๑. รับแขก.....	๙๘
๙๒. บุรุษจับเหยี่ยว.....	๙๙
๙๓. แมงมุม.....	๑๐๐

๙๔. หยดน้ำ สายน้ำ.....	๑๐๒
๙๕. การเลี้ยงควาย.....	๑๐๓
๙๖. ฟาดควาย.....	๑๐๔
๙๗. คัดตัวบรรจง.....	๑๐๕
๙๘. หวานข้าว.....	๑๐๖
๙๙. สอนเด็ก.....	๑๐๗
๑๐๐. ส่งญาติ.....	๑๐๘
๑๐๑. ไกลในกรง.....	๑๐๙
๑๐๒. ลิง.....	๑๑๐
๑๐๓. ช่วยยก.....	๑๑๒
๑๐๔. น้าไหลนิ่ง.....	๑๑๓
๑๐๕. ทำเลข.....	๑๑๔
๑๐๖. ท่อนไม้ในคลอง.....	๑๑๕
๑๐๗. คลื่นกระทบฝั่ง.....	๑๑๖
๑๐๘. เลื่อย.....	๑๑๗

“ธรรมะก็เรื่องเดียวอย่างนี้ จิง
อุปมาให้ฟัง เพราะว่ามันไม่มีรูปแบบ บอก
ไม่ได้ว่ามันเป็นรูปกลมหรือเหลี่ยม มัน
ไม่รู้จัก นอกจากจะเปรียบเทียบอย่างนี้ ถ้า
เข้าใจอันนี้ก็เข้าใจธรรมะ มันเป็นเสีย
อย่างนี้ อย่าเข้าใจว่าธรรมะมันอยู่ห่างจาก
เรา มันอยู่กับเราก็คือเป็นเรื่องของเรา
แหละลองดูซิ เดียวก็ดีใจ เดียวก็เสียใจ
เดียวก็พอใจบ้าง เดียวก็โกรธคนนั้น
เดียวก็เกลียดคนนั้นธรรมะทั้งนั้นแหละโยม”

บ้านที่แท้จริง

บ้านข้างนอก ไม่ใช่บ้านที่แท้จริง
เป็นบ้านสมมติ บ้านอยู่ในโลก
ส่วนบ้านที่แท้จริงของเรา คือ ความสงบ
พระพุทธเจ้าทรงให้สร้างบ้านเรือนตัวเอง
โดยวิธีปล่อยวางให้มันถึงความสงบ

สู่ทะเล

ให้^๒ย่นองคลองบึงต่างๆที่มันไหลลงสู่ทะเลเมื่อมัน
ไปตกถึงทะเลแล้ว มันก็มีสีคราม รสเค็มด้วยกัน

มนุษย์เราทั้งหลายก็เช่นกัน จะอยู่คนละทิศคนละ
ทางก็ช่าง จะอยู่ที่ไหนก็ตาม เมื่อลงสู่กระแสของธรรมะแล้ว
มันก็ลงสู่ธรรมะอันเดียวกัน

น้ำใต้ดิน

พระพุทธรูปเจ้าคือพระธรรม และพระธรรมก็คือ พระพุทธรูปเจ้า ธรรมะที่พระพุทธรูปเจ้าตรัสรู้นั้น เป็นธรรมะที่มี อยู่ประจำโลก ไม่สูญหาย เหมือนกับน้ำที่มีอยู่ในพื้นแผ่นดิน ผู้ชุดบ่อลงไปให้ถึงน้ำ ก็จะได้เห็นน้ำ ไม่ใช่ว่าผู้ขึ้นไปแต่ข้างบน ทำให้มีน้ำขึ้น บุรุษนั้นลงกำลังชุดบ่อเท่านั้น ให้ลึกไปให้ถึงน้ำ น้ำก็มีอยู่แล้ว

ฉะนั้น ถ้าเรามีปัญญา ก็จะเห็นได้ว่าเราไม่ได้อยู่ห่าง พระพุทธรูปเจ้าเลย เดี๋ยวนี้เรากียังนั่งอยู่ตรงหน้าพระพุทธรูปเจ้า เราเข้าใจธรรมะเมื่อใด เราก็เห็นพระพุทธรูปเจ้าเมื่อนั้น ผู้ใดที่ตั้งใจประพฤติปฏิบัติธรรมอยู่อย่างสม่ำเสมอ ไม่ว่าจะนั่ง ยืน เดิน อยู่ ณ ที่ใด ผู้นั้นย่อมได้ฟังธรรมพระพุทธรูปเจ้าตลอดเวลา

วิชาไม่หาย

พระพุทธเจ้าคือธรรมะ ธรรมะก็คือพระพุทธเจ้าเป็น
อย่างนี้ ตรัสรู้ที่ท่านไม่เอาไปหรอก ท่านก็ทิ้งไว้ในนี้แหละ
ถ้าพูดง่ายๆ อย่างพวกครูเรานะ ครูในโรงเรียนไม่ได้เป็นครู
มาแต่กำเนิดหรอก มาเรียนวิชาครูถึงได้เป็นครูกัน ได้สอน
ในโรงเรียนได้เงินเดือนกับเขา อยู่ไปนานๆ ก็เลยตายชะ
ตายจากครูไปซะ ถ้าหากพูดอย่างหนึ่งก็ว่า ครูนั่นยังไม่ตาย
คือคุณธรรมที่ทำให้ครูให้เป็นครูนั่นยังอยู่ อย่างพระพุทธเจ้า
ของเรานะ สัจธรรมที่ทำให้คนๆ นั้นเป็นพระพุทธเจ้านี้ยังอยู่
ไม่หนีไปไหน

ช่าง วัว ควาย

การฝึกจิตให้ดีย่อมสำเร็จประโยชน์ เราสังเกตดูแต่สัตว์พาหนะ เช่น ช้าง วัว ควาย ก่อนที่เราจะเอามาใช้งาน ต้องฝึกเสียก่อน เมื่อฝึกดีแล้วเราจึงได้อาศัยแรงงานมัน ทำประโยชน์นานาประการ ท่านทั้งหลายก็ทราบแล้ว จิตที่ฝึกดีแล้วย่อมมีคุณค่ามากกว่ากันหลายเท่าดูแต่พระพุทธองค์และพระอริยสาวกได้เปลี่ยนภาวะจากปุถุชนมาเป็นพระอริยบุคคลจนเป็นที่กราบไหว้ของคนทั่วไป และท่านได้ทำประโยชน์อย่างกว้างขวางเหลือประมาณที่เรา ๆ จะกำหนด เพราะพระพุทธองค์และสาวกได้ผ่านการฝึกจิตมาด้วยดีแล้วทั้งนั้น

จิตที่เราฝึกดีแล้วย่อมเป็นประโยชน์แก่การประกอบอาชีพทุกอย่าง ยังเป็นหนทางให้รู้จักทำงานด้วยความ รอบคอบ ไม่เป็นผู้หุนหันพลันแล่น ทำให้ตนเองมีเหตุผลและได้รับความสุขตามสมควรแก่อฐานะ

ต้นไม้กับกายเรา

เหมือนกับต้นไม้ต้นหนึ่ง มันมีราก โคน ลำต้น ใบ ใบ
ทุกใบ กิ่งทุกกิ่งทั้งลำต้น อาศัยรากดูดกินอาหารส่งขึ้นไป
หล่อเลี้ยง

ร่างกายของเรา ทั้งกายทั้งวาจານี้ หรืออายตนะ คือ
ตา หู จมูก ลิ้น กาย นี้นี้เปรียบเหมือนกิ่ง ก้าน ลำต้น ใจเปรียบ
เป็นรากดูดกินอาหาร แล้วแบ่งขึ้นไปสู่ลำต้น แบ่งไปหากิ่ง หา
ใบ ให้เป็นดอกเป็นผล

สตั้งหาย

ไเหมือนกับญาติโยมทั้งหลาย ออกไปจากบ้านเป็นต้น
แล้วกระเป๋าสตางค์หาย มันหล่นอยู่กลางทางโน้น ยังไม่ทันรู้
จักพากันสบายอยู่ สบายเพราะยังไม่รู้จักว่าสบายนี้เพื่ออะไร
สบายเพื่อจะไม่สบายอีกต่อไป เมื่อต่อไปเราได้เห็นว่าเงินเสีย
ไปแล้วจริงๆ ก็เกิดความไม่สบายขึ้น คือมันเกิดขึ้นมาเมื่อเรา
รู้จักต่อหน้า บาปบุญคุณโทษนี้ก็เหมือนกัน พระพุทธเจ้า
ท่านจึงทรงสอนให้รู้จัก ถ้ามันไม่รู้จัก มันก็ไม่รู้จักผิด ไม่
รู้จักถูก ไม่รู้จักดี ไม่รู้จักชั่ว

ล้อเกวียน - รอยเกวียน

ไถ่ก็เหมือนกับล้อเกวียน โคลากเกวียนไป ล้อเกวียนมันไม่ยาว ถ้าโคตัวนั้นมันลากไปไม่หยุด รอยเกวียนมันก็ทับรอยโคไปไม่หยุด มันกลมแต่ว่ามันยาว จะว่ามันยาวก็ได้ แต่มันกลม เราเห็นความกลมเช่นนี้ ก็ไม่เห็นความยาว ในวงเกวียนอันนั้นเมื่อโคลากไปไม่หยุด ล้อเกวียนก็หมุนไปไม่หยุด

อีวันหนึ่ง ไคมันหยุด มันเหนื่อย สลัดแอกออกไปเสีย โคไปโค เกวียนไปเกวียน ล้อเกวียนก็หยุดเอง ingsงุ่นานพอนานไปมันก็เป็นธาตุดิน น้ำ ลม ไฟ ถมทับเป็นดินหญ้าอย่างเดิม

คนทำกรรมก็เหมือนกัน มันไม่จบเรื่อง คนพูดความจริงก็ไม่จบ คนมิฉฉาปฏิฐิก็ไม่จบ

ก๊อนน้ำแข็ง

ก๊อนน้ำแข็งใหญ่เอาไปวางไว้กลางแจ้งจะดูความเสื่อมของก๊อนน้ำแข็ง ก็เหมือนสังขารนี้มันจะเสื่อมทีละน้อย ทีละน้อย ไม่กี่นาที ไม่กี่ชั่วโมง ก๊อนน้ำแข็งนี้ก็จะละลายหมดเป็นน้ำไปทีเรียกว่าเป็น ชัยยะวียยัง

ความสิ้นไป ความเสื่อมไปแห่งสังขารทั้งหลายเป็นมานานแล้วตั้งแต่มีโลกขึ้นมา เราเกิดมาเราเก็บเอาสิ่งเหล่านี้มาด้วย ไม่ใช่เราทิ้งไปไหน พอเกิดมาเราก็เก็บเอาความเจ็บ ความแก่ ความตายมาพร้อมกัน

ดูอาการที่มันเสื่อมขีร่างกายของเรานี้ทุกส่วนมันเสื่อม ผมนมันก็เสื่อมไป ขนมันก็เสื่อมไป เล็บมันก็เสื่อมไป หนังมันก็เสื่อมไป อะไรทุกอย่างมันเสื่อมไปทั้งนั้น เสื่อมไปตามธรรมชาติของมัน

ลูกคน - ลูกกระสุน

ลูกกระสุนยังไปออกไปข้างนอก ลูกคนยังไปมา
โดนที่ใจเรานี้ ตีก็มาถูกตัวนี้ ชั่วก็มาถูกตัวนี้

อย่างนี้เรียกว่ามันเป็นกรรม ลูกเรานั้นแหละ มีคนดี มี
คนชั่ว ทั้งดีทั้งชั่ว ก็เป็นลูกเราทั้งนั้น เขาเกิดมาแล้ว ดุชิคนที่
ไม่ดีขนาดไหนก็ยังรัก เกิดมาเป็นโรคโปลิโอ ขาเป่ ดุชิรักคน
นี้กว่าเขาแล้ว จะออกไปจากบ้าน เพราะรักคนนี้จึงต้องสั่งว่า
ตุน้อง ดุคนนี้ด้วยเถิด เมื่อจะตายจากไป ก็สั่งไว้ให้ดู ให้ดู
คนนี้ ดูลูกฉันคนนี้ มันไม่แข็งแรง ยิ่งรักมันมาก

ไก่ป่า

ยกตัวอย่างง่าย ๆ อย่างไก่ป่าเรารู้จักทุกคนว่าไก่ป่านั้นเป็นอย่างไร สัตว์ในโลกนี้ที่จะกลัมนุุษย์ยิ่งไปกว่าไก่ป่านั้นไม่มีแล้ว เมื่ออาตมาอยู่ในป่านี้ครั้งแรก ก็เคยสอนไก่ป่าเคยเฝ้าดูมันแล้วก็ได้ความรู้จากไก่ป่าหลายอย่าง

ครั้งแรกมันมาเพียงตัวเดียว เดินผ่านมา เราก็เดินจกรมอยู่ในป่า มันจะเข้ามาใกล้ ไม่มองมัน มันจะทำอะไรก็ไม่มองมัน ไม่ทำกิริยาอันใดกระทบกระทั่งมันเลย ต่อไปก็ลองหยุดมองดูมัน พอสายตาเราไปถูกมันเข้า มันวิ่งหนีเลย แต่พอเราไม่มอง มันก็ค่อยๆ เชื้ออาหารกินตามเรื่องของมัน แต่มองที่ไร ก็วิ่งหนีเมื่อนั้น นานเข้าสักหน่อย มันคงเคยเห็นความสงบของเรา จิตใจของมันก็เลยว่าง แต่พอหว่านข้าวให้เท่านั้น ไก่มันก็เลยหนีเลย...ข้างมันก็หว่านทิ้งไว้อย่างนั้นแหละเดี่ยวมันก็กลับมาที่ตรงนั้นอีกแต่ยังไม่กล้ากินข้าวที่หว่านไว้ให้มันไม่รู้จัก นึกว่าเราจะไปฆ่าไปแกงมัน เราก็ไม่ว่าอะไร กินก็ช่าง ไม่กินก็ช่าง ไม่สนใจกับมัน

ไม่ข้ามันก็ค่อยๆ เชื้อหากินตรงนั้น มันคงเริ่มมีความ

รู้สึกของมัน แล้ววันต่อมามันก็มาตรงนั้นอีก มันก็ได้กินข้าว
อีก พอข้าวหมด ก็หว่านไว้ให้อีก มันก็วิ่งหนีอีก แต่เมื่อทำซ้ำ
อยู่อย่างนี้เรื่อย ๆ ตอนหลังมันก็เพียงแต่เดินหนีไปไม่ไกล
แล้วก็กลับมากินข้าวที่ให้นั้น นี่ก็ได้เรื่องแล้ว

ตอนแรกไก่มันเห็นข้าวสารเป็นข้าศึก เพราะมัน
ไม่รู้จัก เพราะมันดูไม่ชัด มันจึงวิ่งหนีเรื่อยไป ต่อมามัน
เชื่องเข้า จึงกลับมาดูตามความเป็นจริง ก็เห็นว่า นี่ข้าวสาร นี่
ไม่ใช่ข้าศึกไม่มีอันตราย มันก็มากินจนตลอดทุกวันนี้ นี่เรียก
ว่าเราก็ได้ความรู้จักมัน เราก็เหมือนกันฉันนั้น รูปเสียง กลิ่น
รส โผฏฐัพพะ ธรรมารมณ์นี้ เป็นเครื่องให้เรารู้ธรรมะ เป็น
ที่ให้ ข้อคิดแก่ผู้ปฏิบัติทั้งหลาย ถ้าเราเห็นชัดตามความเป็น
จริงแล้วก็จะเป็นอย่างนี้ ถ้าเห็นไม่ชัดก็จะเป็นข้าศึกต่อเรา
ตลอดไป แล้วเราก็จะหนีไปอยู่เรื่อย ๆ

ต้นคือปลาย

เมื่อเราเกิดมาแล้วโยม ก็คือเราตายแล้วนั่นเอง ความ
แก่กับความตายมันก็คืออันเดียวกันนั่นแหละ เหมือนกับ
ต้นไม้ อันหนึ่งต้น อันหนึ่งปลาย เมื่อมีโคนมันก็มีปลาย เมื่อ
มีปลายมันก็มีโคน ไม่มีโคน ปลายก็ไม่มี มีปลายก็ต้องมีโคน
มีแต่ปลาย โคนไม่มีก็ไม่ได้ มันเป็นอย่างนั้น

เพราะฉะนั้น ก็นึกซ้ำเหมือนกันนะ มนุษย์เราทั้ง
หลายเมื่อจะตายแล้วก็โศกเศร้า วุ่นวาย นั่งร้องไห้ เสียใจ
สารพัดอย่าง หลงไปสิ โยมมันหลงนะ พอคนตายก็ร้องไห้
พิไรรำพัน แต่ไหนแต่ไรมาไม่ค่อยได้พิจารณาให้ชัดเจนนะ
ความเป็นจริงแล้ว อาตมาขอโทษด้วยนะ อาตมาเห็นว่า ถ้า
จะร้องไห้กับคนตายนะ ร้องไห้กับคนที่เกิดมาดีกว่า แต่มัน
กลับกันเสีย ถ้าคนเกิดมาแล้วโยมทั้งหลายก็หัวเราะตลกดีใจ
กันขึ้นบาน ความเป็นจริงเกิดนั้นละคือตาย ตายนั้นละก็คือ
เกิด ต้นก็คือปลาย ปลายก็คือต้น

ใบไม้

ขณะนี้เรานั่งอยู่ในป่าที่สงบ ที่นี่ไม่มีลม ใบไม้จึงนิ่ง
เมื่อใดที่มีลมพัด ใบไม้จึงไหวพลิ้ว

จิตก็ทำนองเดียวกับใบไม้ เมื่อสัมผัสกับอารมณ์มัน
ก็สะท้อนไปตามธรรมชาติของจิต เรายังรู้ธรรมะน้อยเพียงไร
ใจก็จะรับความสะท้อนได้มากเพียงนั้น รู้สึกเป็นสุข ก็ตาย
ด้วยความสุข รู้สึกเป็นทุกข์ ก็ตายด้วยความทุกข์อีก มันจะ
ไหลไปเรื่อย ๆ

น้ำเจือสี

ใจของเราขณะที่เป็นปกติอยู่ เปรียบเหมือนน้ำฝน
เป็นน้ำที่สะอาด มีความใสสะอาดบริสุทธิ์เป็นปกติ

ถ้าเราเอาสีเขียวใส่ลงไป เอาสีเหลืองใส่เข้าไป น้ำก็
จะกลายเป็นสีเขียว สีเหลืองไป

จิตของเรานี้ก็เหมือนกัน เมื่อไปถูกอารมณ์ที่ชอบใจ
ใจก็ดี ใจก็สบาย เมื่อถูกอารมณ์ที่ไม่ชอบใจแล้ว ใจนั้นก็ขุ่นมัว
ไม่สบาย เหมือนกันกับน้ำที่ถูกลีเขียวก็เขียวไป ถูกลีเหลืองก็
เหลืองไป เปลี่ยนสีไปเรื่อย

อนาถา

จิตของเราเมื่อไม่มีใครตามรักษามันก็เหมือนคนที่
ปราศจากพ่อแม่ที่จะดูแล เป็นคนอนาถา เป็นคนที่ขาดที่พึ่ง
คนที่ขาดที่พึ่งก็เป็นทุกข์ จิตนี้ก็เหมือนกัน ถ้าหาก
ขาดการอบรมบ่มนิสัยทำความเห็นให้ถูกต้องแล้ว จิตนี้ก็
ลำบากมาก

ยกแล้วหนัก

เมื่อทุกข์เกิดขึ้นมาก็รู้จักว่ามันทุกข์ ทุกข์นี้มันเกิดขึ้นมาเพราะอะไร มันจะเห็นอะไรไหม ถ้าเราเห็นตามธรรมดา มันก็ไม่ทุกข์ เช่นว่าเราอยู่อย่างนี้ เราก็สบาย อีกวาระหนึ่งเราอยากได้กระโถนใบนี้ เรายกมันขึ้นมา ต่างแล้ว ต่างกว่าแต่ก่อนที่ยังไม่ได้ยกกระโถน ถ้าไปยกกระโถนขึ้นมา มีความรู้สึกว่ามันหนักเพิ่มขึ้นมา มันมีเหตุ หนักมันจะเกิดเพราะอะไร ถ้าไม่ใช่เพราะเราไปยกมัน ถ้าเราไม่ยกมัน มันก็ไม่มีอะไร ถ้าไม่ยกมันก็เบา อะไรเป็นเหตุผล ดูเท่านี้ก็รู้แล้ว ไม่ต้องไปเรียนที่ไหน ถ้าเราไป ยึด อะไร อันนั้นแหละเป็นเหตุให้ทุกข์เกิด ถ้าเรา ปล่อย มันก็ไม่มีทุกข์

จิตยา

นี่คือทุกข์ ทุกข์ธรรมดาก็อย่างหนึ่ง ทุกข์ที่เหนือธรรมดาอีกอย่างหนึ่ง ทุกข์ประจำสังขารนี้ ยืนก็เป็นทุกข์ นั่งก็เป็นทุกข์ นอนก็เป็นทุกข์ อย่างนี้เป็นทุกข์ธรรมดา ทุกข์ประจำสังขาร พระพุทธเจ้าท่านก็มีเวทนาอย่างนี้ มีสุขอย่างนี้ มีทุกข์อย่างนี้ แต่ท่านก็รู้จักว่าอันนี้เป็นธรรมดา สุข ทุกข์ ธรรมดาทั้งหลายเหล่านี้ ท่านระงับมันได้ เพราะท่านรู้จักเรื่องของมัน รู้จักทุกข์ธรรมดา มันเป็นของมันอย่างนั้น ไม่รุนแรง ท่านให้ระงับทุกข์ที่มันจรมมา ทุกข์ที่เหนือธรรมดา เปรียบประหนึ่งว่าเราเป็นไข้เอายาไปฉีด ฉีดเข้าไปในร่างกาย เข็มจิตยานั้นมันทะลุเข้าไปในเนื้อหนัง เรารู้สึกเจ็บนิดหน่อยเป็นธรรมดา ไม่เป็นอะไร ทุกคนจะต้องเป็นอย่างนี้ ทุกข์ที่ไม่ธรรมดานั้น คือทุกข์ที่เรียกว่า อุปาทาน เข้าไปยึดมันถ้อมมันไว้ เปรียบประหนึ่งว่าเอาเข็มจิตยาไปอาบยาพิษ แล้วก็ฉีดเข้าไปนี้ไม่ใช่เจ็บธรรมดาแล้ว ไม่ใช่ทุกข์ธรรมดาแล้ว เจ็บจนตาย

เศษเนื้อติดฟัน

เรื่องกามทั้งหลายนั้นะ มันออกได้ยาก ไม่แปลกอะไรกับเราฉันทเนื้อ เนื้อมันยัดเข้าไปในฟันของเรา แหม! มันปวดมันเจ็บ(รำคาญ) ฉันทัวยังไม่เสร็จก็ต้องเอาไม้จิ้มมันออก เนื้อมันหลุดไปจากฟัน เราก็สบายไปพักหนึ่ง แล้วไม่ยอกฉันทเนื้ออีก แต่พอเห็นเนื้อมาก็ฉันทอีก ก็อุดอีก ก็เอาไม้จิ้มออกอีก ก็สบายนิดหนึ่งอีก เท่านั้นแหละเรื่องของกามไม่ใช่อื่น ไม่มากกว่าเนื้อมันอุดซี่ฟัน ทูรันทุรายึดอัด อึดอัด เอามันออกสักนิดหนึ่งโดยเท่านั้นแหละ ไม่รู้ว่ามันเรื่องอะไร บ้าๆ บอ ะ

หิวกามจนตาย

เหมือนบุรุษหนึ่งหิวน้ำจัด เพราะเดินทางไกลมาขอ
น้ำกิน เจ้าของน้ำก็บอกว่าน้ำนี้จะกินก็ได้ สิ้นมันก็ดี กลิ่นมัน
ก็ดี รสมันก็ดี แต่ว่ากินเข้าไปแล้วมันเมานะบอกให้รู้เสียก่อน
เมาจนตายหรือเจ็บเจียนตายนั้นแหละ แต่บุรุษผู้หิวน้ำก็ไม่ฟัง
เพราะหิวมาก

เหมือนคนใช้หลังผ้าตัดที่ถูกหมอบังคับให้อดน้ำ ก็ร้อง
ขอน้ำกิน

คนหิวในกามก็เหมือนกัน หิวในรูป ในเสียง ในกลิ่น
ในรส ล้วนเป็นพิษ

พระพุทธเจ้าทรงบอกไว้ว่า รูป เสียง กลิ่น รส โสภณูปพะ
ธรรมารมณนั้น มันเป็นพิษ เป็นบ่วง ก็ไม่ฟังกัน เหมือนกับ
บุรุษผู้หิวน้ำผู้หนึ่งที่ไม่อยอมฟังคำเตือนเพราะความหิวกระหาย
มันมีมาก ถึงจะต้องทุกข์ยากลำบากเพียงใดก็ขอให้ได้กิน
น้ำเถอะ เมื่อได้กินได้ดื่มแล้วมันจะเมาจนตายหรือเจียนตาย
ก็ช่างมัน จับจอกน้ำได้ก็ดื่มเอา ๆ เหมือนกับคนหิวในกามก็
กินรูป กินเสียง กินกลิ่น กินรส กินโสภณูปพะ กินธรรมารมณ
รู้สึกอร่อยมาก ก็กินเอา ๆ หยุดไม่ได้ กินจนตาย ตายคาเกม

แห่รังมดแดง

เรื่องกามนี้ คล้าย ๆ กับรังมดแดงใหญ่ เอาไม้ไปแห่
ยี่งแห่ ยี่งหล่นใส่ มดมันหล่นใส่หน้าใส่ตา แสบหูแสบตา
ยังไม่เห็นโทษมัน เราไม่เห็นโทษมัน มันก็ดีทั้งนั้น ให้เข้าใจ
ว่าถ้ายังไม่เห็นโทษในสิ่งทั้งหลายเหล่านั้น ก็ออกจากสิ่งทั้ง
หลายเหล่านั้นไม่ได้

กบกินเบ็ด

สัตว์ทั้งหลายเมื่อไปติดบ่วงเข้าแล้วลำบาก มันผูกไว้
ตั้งไว้ รอจนเจ้าของแร้วมา เหมือนกับนกไปติดแร้วเข้า แร้ว
มันรัดถูกคอเดินไปไหนก็ไม่หลุด ดิ้นปัดไปปัดมาอย่างนั้นแหละ
มันผูกไว้คอยนายพรานเจ้าของแร้ว ครั้นเจ้าของมาเห็นก็จับ
เรื่อง นั้นแหละพญามาร นกกลัวมาก สัตว์ทั้งหลายกลัวมาก
เพราะหนีไปไหนไม่พ้น

บ่วงก็เช่นกัน รูป เสียง กลิ่น รส โสณัฐพะ ธรรมารมณ์
เป็นบ่วงผูกเอาไว้ เมื่อเราติดในรูป เสียง กลิ่น รส โสณัฐพะ
ธรรมารมณ์ก็เหมือนกันกับปลากินเบ็ด รอให้เจ้าของเบ็ดมา
เดินไปไหนก็ไม่หลุด อันที่จริงแล้ว มันยิ่งกว่าปลากินเบ็ด ต้อง
เปรียบได้กับกบกินเบ็ดเพราะกบกินเบ็ดนั้น มันกินลงไปถึง
ไส้ถึงพุง แต่ปลากินเบ็ด ก็กินอยู่แค่ปาก

รู้จักหรือว่าแขนสั้น

คำสอนของพระ ตรง ง่าย แต่ยากกับคนที่จะปฏิบัติ
เพราะรู้ไม่ถึง เหมือนกับรู คนตั้งร้อยพันคนโทษว่ารูมันลึก
เพราะลွ่งไปไม่ถึง ที่จะว่าแขนของตนสั้นไม่ค่อยมี

พระพุทธเจ้าท่านทรงสอนไม่ให้ทำบาปทั้งปวง เรา
ข้ามไปพากันทำบุญ แต่ไม่พากันละบาป ก็เท่ากับว่ารูมันลึก
ที่จะว่าแขนของตนสั้นนั้นไม่มี

โส่ง ๆ ๆ

อาตมาเคยเห็นหมาตัวหนึ่ง เอาข้าวให้มันกิน มันกินแล้วกินไม่หมด มันก็นอนเฝ้าอยู่ตรงนั้น อิ่มจนกินไม่ได้แล้ว ก็ยังนอนเฝ้าอยู่ตรงนั้นแหละ นอนซึม ประเดี๋ยวก็ขำเลี้งตา ดูอาหารที่เหลือ ถ้าหมาตัวอื่นจะมากิน ไม่ว่าตัวเล็กตัวใหญ่ก็ขู่โ้!...ไ้จะมากินก็โส่ง ๆ ๆ ท้องจะแตกอยู่แล้ว จะให้เขากินก็ไม่ได้ หวงไว้

มาดูคนก็เหมือนกัน ถ้าไม่รู้จักธัมมะธัมโม ก็ไม่รู้จักผู้น้อยผู้ใหญ่ ถูกกิเลสคือโลภะ โทสะ โมหะ เข้าครอบงำจิตใจ แม้จะมีสมบัติมากมายก็หวงไว้ ไม่รู้จักเฉลี่ยแจกจ่าย แม้แต่จะให้ทานแก่เด็กยากจนหรือคนชราที่ไม่มีจะกินก็ยาก อาตมาคิดว่า มันเหมือนสัตว์จริงหนอ คนพวกนี้ไม่มีคุณสมบัติของมนุษย์เลย พระพุทธองค์ทรงตรัสว่า มนุษย์เดรัจฉาน มนุษย์เหมือนสัตว์เดรัจฉาน เป็นอย่างนั้น เพราะขาดความเมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา

สุนัขบนกองข้าวเปลือก

เปรียบกับสุนัขนอนอยู่บนกองข้าวเปลือก ท้องร้อง
จ๊อก จ๊อก มันก็นอนอยู่ จิตวิตก จะไปกินที่ไหนหนอ ท้อง
มันหิว ก็โโจนออกไปจากกองข้าวเปลือก วิ่งไปหาเศษอาหาร

อาหารมีอยู่ แต่มันไม่รู้จัก เพราะไม่เห็นข้าว มันกิน
ข้าวเปลือกไม่ได้

ความรู้มีอยู่ ไม่ปฏิบัติก็ไม่รู้เรื่อง โง่ขนาดสุนัขมัน
นอนบนกองข้าวเปลือก น่าสงสาร

ข้าวสารมีอยู่แต่เปลือกมันปิด เหมือนกับวิมุตติมีอยู่
แต่สมมติมันปิด

มัจจุราช-เจ้าของไก่

อยู่อย่างไก่ไม่รู้เรื่อง ตอนเช้าไก่ก็พาลูกค้ายี้เยี้ยหากินไป เย็นมาก็เข้าเล้านอน พรุ่งนี้ก็ค้ายี้หากินไปอีก เจ้าของเขาโปรยข้าวให้กินทุกวัน มันก็ไม่ว่าเขาเลี้ยงมันไว้ทำไม ไก่กับเจ้าของไก่มันคิดกันคนละอย่างกัน

เจ้าของก็คิดแต่ว่าไก่มันหนักก็กิโลแล้ว ไก่ก็เพลिनกับอาหาร เจ้าของอุ้มน้ำหนักก็คิดว่าเขารัก

เราเองก็ไม่ว่าเรื่อง ไม่ว่ามาจากไหน จะอยู่ไปอีกกี่ปีจะไปทางไหน ใครเป็นผู้พาไป ไม่รู้เรื่อง

มัจจุราช คือความตายนะ เหมือนเจ้าของไก่ มัจจุราชจะตามมาถึงเมื่อไหร่ไม่รู้ เพราะมัวแต่เพลิน เพลินกับรูป เสียง กลิ่น รส โสภณัฐพะ ธรรมารมณฺ์ ไม่รู้จักแก่ ไม่รู้จักพอ

ห้วงทางงู

มนุษย์เราทั้งหลายไม่ต้องการทุกข์ ต้องการแต่ความสุขจริงสุขนั้นก็คือทุกข์อย่างละเอียดนั่นเอง ส่วนทุกข์ก็คือทุกข์อย่างหยาบ พูดอย่างง่าย ๆ สุขและทุกข์นี้ก็เปรียบเสมือนงูตัวหนึ่ง ทางหัวมันเป็นทุกข์ ทางหางมันเป็นสุข เพราะถ้าลูบทางหัวมันมีพิษทางปากมันมีพิษไปใกล้ทางหัวมันมันก็กัดเอา ไปจับหางมันก็ดูเหมือนเป็นสุข แต่ถ้าจับไม่วางมันก็หันกลับมากัดได้เหมือนกัน เพราะทั้งหัวงูและหางงูมันก็อยู่ในงูตัวเดียวกัน

ความดีใจ ความเสียใจ มันก็เกิดจากพ่อแม่เดียวกัน คือ ตัดหาความลุ่มหลงนั่นเอง ฉะนั้น บางทีเมื่อมีสุขแล้วใจก็ยังไม่สบาย ไม่สงบ ทั้งที่ได้สิ่งที่พอใจแล้ว เช่น ได้ลาภ ยศ สรรเสริญ ได้มาแล้วดีใจก็จริง แต่มันก็ยังไม่สงบจริง ๆ เพราะยังมีความเคลือบแคลงใจว่ามันจะสูญเสียไป กลัวมันจะหายไป ความกลัวนี้แหละเป็นต้นเหตุให้มันไม่สงบ บางทีมันเกิดสูญเสียไปจริง ๆ ก็ยังเป็นทุกข์มาก นี่หมายความว่าถึงจะสุขก็จริง แต่ก็มีทุกข์ต้องอยู่ในนั้นด้วย แต่เราไม่รู้จัก เหมือนกัน

กับว่าเราจับบุญ ถึงว่าเราจับทางมันก็จริง ถ้าจับไม่วางมันก็หัน
กลับมากัดได้

ฉะนั้น หัวงูก็ดี หางงูก็ดี บาปก็ดี บุญก็ดี อันนี้อยู่
ในวงวัฏฏะหมุนเวียนเปลี่ยนแปลง ดังนั้น ความสุข ความทุกข์
ความดี ความชั่ว ก็ไม่ใช่หนทาง

หมาขี้เรื้อน

พระพุทธเจ้าทรงตรัสว่า “ภิกษุทั้งหลาย ท่านเห็นไหมว่าเมื่อตอนเย็นวันนี้ หมาป่าตัวหนึ่งมันเดินอยู่ที่นี้ เห็นไหม? มันจะยืนอยู่มันก็เป็นทุกข์ มันจะวิ่งไปมันก็เป็นทุกข์ มันจะนั่งอยู่ก็เป็นทุกข์ มันจะนอนอยู่ก็เป็นทุกข์ เข้าไปในโพรงไม้ มันก็เป็นทุกข์จะเข้าไปอยู่ในถ้ำก็ไม่สบาย มันก็เป็นทุกข์เพราะมันเห็นว่าการยืนอยู่นี้ไม่ดี การนั่งไม่ดี การนอนไม่ดี พุ่มไม้ไม่ดี โพรงไม้ไม่ดี ถ้ำนี้ไม่ดี มันก็วิ่งอยู่ตลอดเวลา นั้นความเป็นจริงหมาป่าตัวนั้นมันเป็นขี้เรื้อนมันไม่ใช่เป็นเพราะพุ่มไม้หรือโพรงไม้หรือถ้ำ หรือการยืน การเดิน การนั่ง การนอน มันไม่สบายเพราะมันเป็นขี้เรื้อน”

พระภิกษุทั้งหลายนี้ก็เหมือนกัน ความไม่สบายนั้นคือความเห็นผิดที่มีอยู่ ไปยึดธรรมที่มีพิษไว้มันก็เดือดร้อน ไม่สำรวจสังวรอินทรีย์ทั้งหลาย แล้วก็ไปโทษแต่สิ่งอื่น ไม่รู้เรื่องของเจ้าตัวเอง ไปอยู่วัดหนองป่าพงก็ไม่สบาย ไปอยู่อเมริกาก็ไม่สบาย ไปอยู่กรุงลอนดอนก็ไม่สบาย ไปอยู่วัดป่าบุงหวายก็ไม่สบาย ไปอยู่ทุก ๆ สาขาก็ไม่สบาย ที่ไหนก็ไม่สบาย นี่ก็

คือความเห็นผิดนั้นยังมีอยู่ในตัวเรานั้นเอง มีความเห็นผิด
ยังไปยึดมั่นถือมั่นในธรรมอันมีพิษไว้ในใจของเราอยู่ อยู่
ที่ไหนก็ไม่สบายทั้งนั้น นั่นคือเหมือนกันกับสุนัขนั้น ถ้าหาก
โรคเรื้อนมันหายแล้ว มันจะอยู่ที่ไหนมันก็สบาย อยู่กลางแจ้ง
มันก็สบาย อยู่ในป่ามันก็สบายอย่างนี้ ผมนึกอยู่บ่อยๆ แล้ว
ผมก็นำมาสอนพวกท่านทั้งหลายอยู่เรื่อย เพราะธรรมตรงนี้
มันเป็นประโยชน์มาก

หนอน

ถ้ามีความเห็นถูกขึ้นในใจของเราแล้ว อยู่ที่ไหนก็สบาย แต่เพราะเรายังมีความเห็นผิดอยู่ ยึดธรรมอันมีพิษอยู่ แล้วมันก็ไม่สบาย ที่เรายึดอยู่อย่างนี้ ก็เหมือนกับตัวหนอนนั้นแหละ ที่อยู่ของมันก็สกปรก อาหารของมันก็สกปรก ที่อยู่และอาหารของมันไม่ดีทั้งนั้น มันไม่สมควร แต่ว่ามันสมควรกับหนอน ลองเอาไม้ไปเกี่ยวมันออกจากมูลตร ออกจากคูถ ดูลิ ตัวหนอนนั้นมันจะดิ้นกระเสือกกระสนไปที่เดียว มันจะดิ้นมาหากองคูถอย่างเก่า มันจึงจะสบาย อันนี้ก็เหมือนกันฉันนั้น

พระภิกษุสามเณรเราทั้งหลายนั้น ยังมีความเห็นผิดอยู่ ครูบาอาจารย์มาแนะนำให้เห็นถูก มันก็ไม่สบายใจ มันวิ่งไปหากองคูถอยู่เรื่อย ๆ มันไม่สบายเพราะตรงนั้นเป็นที่อยู่ของมัน เมื่อหนอนนั้นมันยังมองไม่เห็นความสกปรกอยู่ในที่นั้น เมื่อนั้นมันก็ออกไม่ได้ พวกเราทั้งหลายก็เหมือนกันฉันนั้น ถ้าไม่เห็นโทษทั้งหลายในสิ่งเหล่านั้น มันก็ออกไม่ได้ ปฏิบัติมันก็ยากลำบาก

แม่น้ำ

เหมือนน้ำในแม่น้ำที่มันไหลลงไปในทางที่ลุ่ม มันก็ไหลไปตามสภาพอย่างนั้น อย่างแม่น้ำอยุธยา แม่น้ำมูล แม่น้ำอะไรๆ ก็ตามเถอะ มันก็ต้องมีการไหลลงไปทางใต้ทั้งนั้นแหละ มันไม่ไหลขึ้นไปทางเหนือหรอก ธรรมดามันเป็นอย่างนั้น สมมติว่าบุรุษคนหนึ่งไปยืนอยู่ริมฝั่งแม่น้ำ แล้วก็มองดูกระแสน้ำของแม่น้ำที่ไหลเชี่ยวไปทางใต้ แต่บุรุษนั้นมีความคิดผิด อยากจะให้น้ำมันไหลขึ้นไปทางเหนือ อย่างนี้เป็นต้น เขาก็เป็นทุกข์ เขาคอนั้นจะไม่มีความสะดวกเลย ถึงแม้จะยืน จะเดิน จะนั่ง จะนอน เขาก็ไม่มีความสะดวก เพราะอะไรล่ะ เพราะบุรุษนั้นคิดผิด

ยา

เปรียบเหมือนหมอขายยีนขวดยาให้คนไข้ ข้างนอกขวด
เขาเขียนบอกสรรพคุณของยาไว้ว่าแก้โรคชนิดนั้น ๆ ส่วนตัวย
ยาแก้โรคนั้นอยู่ข้างในขวด คนไข้มาอ่านสรรพคุณของยาที่
ติดไว้ข้างนอกขวด อ่านไปตั้งร้อยครั้ง พันครั้ง คนไข้ผู้นั้นจะ
ต้องตายเปล่าโดยไม่ได้รับประโยชน์จากตัวยานั้นเลย แล้ว
เขาจะมาร้องตีโพยตีพายว่าหมอไม่ดี ยาไม่มีสรรพคุณ แก้
โรคไม่ได้ ทั้ง ๆ ที่ตัวเองไม่เคยเปิดดูขวดกินยานั้นเลย

เปิดกับไก่

คนสองคนเห็นเปิดตัวหนึ่ง ไก่ตัวหนึ่ง คนหนึ่งคิด
อยากจะให้ไก่เป็นเป็ด เป็ดเป็นไก่ มันก็เป็นไปไม่ได้ ในช่วง
ชีวิตหนึ่งมันก็ไม่เป็นให้ ถ้าคนนี้คิดอย่างนี้ไม่หยุดก็ต้องทุกข์
คนที่สองเห็นเป็ดก็เป็นเป็ด ไก่ก็เป็นไก่ นั่นแหละ ปัญหาไม่มี
เห็นถูกแล้วไม่ทุกข้ออย่างนี้ก็เหมือนกัน อนิจจังเป็นของไม่เที่ยง
อยากให้มันเที่ยง เมื่อมันไม่เที่ยงเมื่อไร ก็เสียใจเมื่อนั้น ถ้า
ใครเห็นว่าอนิจจังเป็นของไม่เที่ยงอย่างนั้น คนนั้นก็สบาย
ไม่มีปัญหา

ตั้งแต่วันที่เราก่อเกิดมา เราเดินหนีจากความจริง ไม่
อยากจะให้เป็นอย่างนี้ ห้ามมันก็ไม่ได้อันก็เป็นของมันอยู่
อย่างนี้ จะให้เป็นอย่างอื่นมันก็เป็นไม่ได้ เหมือนกับเป็ดจะ
ให้มันเหมือนไก่ มันก็ไม่เหมือน เพราะมันเป็นเป็ด ไก่จะให้
เหมือนเป็ด ก็เป็นไปไม่ได้ เพราะมันเป็นไก่ ถ้าใครคิดก็ทุกข์
ถ้าคิดว่า “เออ! มันก็เป็นของมันอย่างนั้น” คิดเช่นนั้นเราจะมี
กำลัง เพราะสกรณธรรมร่างกายนี้จะให้มันยืนนานถาวรไปเท่าไร
ก็ไม่ได้

ถ้อยนำสกปรก

ทฤษฎี คือ ความเห็นและความนึกคิดเกี่ยวกับสิ่งทั้งปวง เกี่ยวกับตัวเขาเอง เกี่ยวกับการปฏิบัติภาวนา เกี่ยวกับคำสอนของพระพุทธเจ้า หลาย ๆ ท่านที่มาที่นี่ มีตำแหน่งการงานสูงในสังคม บางคนเป็นพ่อค้าที่มั่งคั่ง หรือได้ปริญญาต่าง ๆ ครูและข้าราชการ สมองเขาเต็มไปด้วยความคิดเห็นต่อสิ่งต่าง ๆ เขาฉลาดเกินกว่าที่จะฟังผู้อื่น เปรียบเหมือนน้ำในถ้อย ถ้ายกถ้อยมีน้ำสกปรกอยู่เต็ม ถ้อยนั้นก็ใช้ประโยชน์อะไรไม่ได้ เมื่อได้เหน้าแก่นั้นทิ้งไปแล้วเท่านั้น ถ้อยนั้นก็ใช้ประโยชน์ได้ ท่านต้องทำจิตให้ว่างจากทฤษฎี แล้วท่านจึงจะได้เรียนรู้ การปฏิบัติของเรานั้นก้าวเลยความฉลาดหรือความโง่ ถ้าท่านคิดว่า ‘ฉันเก่ง ฉันรวย ฉันเป็นคนใหญ่คนโต ฉันเข้าใจพระพุทธศาสนาแจ่มแจ้งทั้งหมด’ เช่นนี้แล้ว ท่านจะไม่เห็นความจริงในเรื่องของอนัตตาหรือความไม่ใช่ตัวตน ท่านจะมีแต่ตัวตน ตัวฉัน ของฉัน แต่พระพุทธศาสนาคือการละตัวตน เป็นความว่าง เป็นความไม่มีทุกข์ เป็นความดับสนิท คือนิพพาน

สอยมะม่วง

มะม่วงมันอยู่สูงห้าเมตร เราอยากได้ เอาไม้ลิบ
เมตรมาสอยไม่ได้ มันยาวเกินไป เอาไม้สองเมตรมาสอยมัน
ก็ไม่ได้ ไม่พอดี มันสั้นเกินไป เราอย่าเข้าใจว่าคนจับ
ดอกเตอร์มาปฏิบัติสบายเหลือเกิน เพราะเรียนรู้มาพอแล้ว
อย่าเข้าใจอย่างนั้น ดอกเตอร์มันยาวเกินไปก็ได้

เกลือไม่เค็ม

พระรูปหนึ่งบอกว่าเป็นนักปฏิบัติ เมื่อมาขออยู่กับ
อาตมา ถ้ามถึงระเบียบปฏิบัติ อาตมาจึงอธิบายให้ฟังว่า “เมื่อ
มาอยู่กับผม จะสะสมเงินทองและสิ่งของไม่ได้ผมถือตามวินัย”

ท่านพูดว่า “ท่านปฏิบัติไม่ยึดไม่หมาย”

อาตมาบอกว่า “ผมไม่ทราบกับท่าน”

ท่านเลยถามว่า “ถ้าผมจะใช้เงินทอง แต่ไม่ยึดไม่
หมายจะได้ไหม”

อาตมาตอบว่า “ได้ ถ้าท่านเอาเกลือมากินดูแล้วไม่
เค็มก็ใช้ได้ ท่านจะพูดเอาเฉย ๆ เพราะท่านชี้เกียรติกษของ
จุก ๆ จิก ๆ นี่มันยาก เมื่อเอาเกลือมากินท่านไม่เค็มแล้ว
ผมจึงเชื่อถ้ามันไม่เค็มจะเอามาให้กินสักกะทอ (เข่งเล็ก) ลองดู
มันจะไม่เค็มจริง ๆ หรือ เรื่องไม่ยึดไม่หมายนี้ ไม่ใช่ เรื่อง
พูดเอง คาคะเนเอา ไม่ใช่ ถ้าท่านพูดอย่างนี้อยู่กับผมไม่ได้”

ท่านจึงลาไป

ทางเปลี่ยว

อะไรทุกอย่างถ้าไม่มีเหตุผลเพียงพอในใจของเราเอง ก็ยังไม่ปล่อยวาง คือว่า มีสองข้าง นี่ข้างหนึ่ง นี่ก็ข้างหนึ่ง คนเรานั้นจะแอบเดินมาข้างนี้หรือแอบเดินไปข้างนั้น ที่เดินไปกลางๆ ไม่ค่อยเดินหรอก มันเป็นทางเปลี่ยว เดี่ยวรักก็ไปทางรัก พอซังก็ไปทางซัง จะปล่อยการรักการซังนี้ไป มันเป็นทางเปลี่ยว มันไม่ยอมไป

หนาม

สิ่งทั้งหลายทั้งปวงมันเป็นของมันอยู่อย่างนั้น มันมิได้ให้ทุกข์แก่เรา เช่นเดียวกับหนาม หนามที่แหลมๆ มันให้ทุกข์แก่เราไหม? เปล่า มันเป็นหนามอยู่อย่างนั้น มิได้ให้ทุกข์แก่ผู้ใด ถ้าเราไปเหยียบมันเข้าก็ทุกข์ทันที

ทำไมจึงเป็นทุกข์ เพราะไปเหยียบมัน จึงว่าเป็นเพราะเรา

แบกก้อนหิน

“การปล่อยวาง” ความจริงมันหมายความว่าอย่างนี้
อุปมาเหมือนเราแบกก้อนหินหนักอยู่ก้อนหนึ่ง แบกไปก็
รู้สึกหนัก แต่ก็ไม่รู้จะทำอย่างไรกับมัน ก็ได้แต่แบกอยู่นั้น
แหละ พอมีใครบอกว่าให้โยนมันทิ้งเสียซิ ก็มาคิดอีกแหละว่า
เอ๊ะ! ถ้าเราโยนมันทิ้งเสียแล้ว เราก็ไม่มีอะไรเหลือนะซิ ก็เลย
แบกอยู่นั้นแหละ ไม่ยอมทิ้ง

ถึงจะมีใครบอกว่า โยนทิ้งไปเถอะ แล้วจะดีอย่างนั้น
เป็นประโยชน์อย่างนี้ เราก็ยังไม่ยอมโยนทิ้งอยู่นั้นแหละ
เพราะกลัวแต่ว่าจะไม่มีอะไรเหลือ ก็เลยแบกก้อนหินหนักไว้
จนเหนื่อยอ่อนเพลียเต็มทีจนแบกไม่ไหวแล้ว ก็เลยปล่อยมัน
ตกลง

ตอนที่ปล่อยมันตกลงนี้แหละก็จะเกิดความรู้เรื่อง การ
ปล่อยวาง ขึ้นมาเลย เราจะรู้สึกสบาย แล้วก็รู้สึกได้ด้วย
ตนเองว่า การแบกก้อนหินนั้นมันหนักเพียงใด แต่ตอนที่เรา
แบกอยู่นั้น เราไม่รู้หรอกว่า การปล่อยวาง มันมีประโยชน์
เพียงใด

เสียน

พระพุทธองค์ทรงให้หนี่ด้วยปัญญา เปรียบประหนึ่งว่า เรามีเสียนหรือหนามน้อยๆ ตำเท้าเราอยู่ เดินไปปวดบ้าง หายปวดบ้าง บางทีก็เดินไปสะดุดหัวตอเข้า ปวดขึ้นมาก็คลำดู คลำไปคลำมาไม่เห็นเลยชี้เกียดดูมันก็ปล่อยมันไป ต่อไปเดินไปถูกปุ่มอะไรขึ้นมาก็ปวดอีก มันเป็นอย่างนี้เรื่อยไป เพราะอะไรนะ เพราะเสียนหรือหนามนั้นมันยังอยู่ในเท้าเรา ยังไม่ออก ความเจ็บปวดมันก็เป็นอย่างนั้น เมื่อมันปวดมา ก็คลำหามัน ไม่เห็นก็ปล่อยไป นานๆ เจ็บอีกก็คลำอีก อยู่อย่างนั้นเรื่อยๆ ทุกข์ที่เกิดขึ้นมานั้นนะ เราต้องกำหนดรู้มัน ไม่ต้องปล่อยมันไป เมื่อมันเจ็บปวดขึ้นมา “เออ ไอ้หนามนี้มันยังอยู่นี่นะ”

เมื่อความเจ็บปวดเกิดขึ้น ความคิดที่ว่าเอาหนามออกจากเท้าเราก็มีพร้อมกันมา ถ้าเราไม่เอามันออก ความเจ็บปวดมันก็เกิดขึ้น เดียวก็เจ็บ เดียวก็เจ็บ อยู่อย่างนี้ ความสนใจที่จะเอาหนามออกจากเท้าเรามันมีอยู่ตลอดเวลา ผลที่สุดวันหนึ่งต้องตั้งใจเอาหนามออกให้ได้ เพราะมันไม่สบาย

อันนี้เรียกว่าการปรารถนาเพียรของเราต้องเป็นอย่างนั้น
มันขัดตรงไหน มันไม่สบายตรงไหน ก็ต้องพิจารณาที่ตรงนั้น
แก้ไขที่ตรงนั้น แก้ไขหนามที่มันยอกเท้าเรานั้นแหละ จัดมัน
ออกเสีย

สุมปลา

ยังไม่เห็นโทษพอที่จะละมัน ไม่เห็นอานิสงส์ที่จะเกิดขึ้นมาได้ การงานอันนั้นจึงไม่สำเร็จประโยชน์ เอาเล็บเขี่ยเล่นอยู่เฉยๆ ถ้าเราเห็นโทษของมันอย่างชัดเจน เห็นอานิสงส์ของการละมันอย่างชัดเจน เออ! เช่นคุณไปสุมปลา สุมไปเถอะ รู้สึกว่ามีอะไรอยู่ในสุมของเรา มันตืดคึกคักๆ เรานึกว่าปลาเอามือล้วงลงไป ไปเจอสัตว์อีกชนิดหนึ่งที่มันอยู่ในน้ำ ตาไม่เห็น แต่มีความรู้สึกในใจของเรานึกว่าเป็นปลาไหลบ้าง นึกว่าเป็นงูบ้างนะ จะทิ้งมันก็เสียดายมัน หากว่ามันเป็นปลาไหลแล้วก็เสียดาย จะจับไว้ถ้าหากว่ามันเป็นงูมันก็จะกัดเอา นี่เข้าใจไหม สงสัยอยู่ไม่ชัดเจน ไอ้ความอยากนี่มันมากสุดสำหรับจับไว้ เผื่อมันจะเป็นปลาไหลนะ พอโผล่ขึ้นมาพ้นน้ำเห็นแสงคอมันลลายวางเลยไม่มีใครมาบอกว่า “อันนั้นงูวางๆ” ไม่มีใครบอกหรอก มันบอกมันเอง ยิ่งชัดกว่าเรบอกเสียด้วยเพราะอะไร เพราะเห็นโทษว่างูมันกัดเป็น ใครจะไปบอกมันจิตนี้ ถ้าเราฝึกมันแล้ว รู้เช่นนั้นแล้ว มันไม่เอาหรือ

แมว

กิเลสนี่เหมือนแมวถ้าให้กินตามใจมันก็ยิ่งมาเรื่อยๆ แต่มีวันหนึ่งมันข่วนนะถ้าเราไม่ให้อาหารมัน ไม่ต้องให้อาหารมัน มันจะมาร้องแงวๆ อยู่ เราไม่ให้อาหารมันสักวันหนึ่ง สองวัน เท่านั้นก็ไม่เห็นมันมาแล้ว เหมือนกันแหละกิเลสไม่มากวนเรา เราก็จะได้สงบใจต่อไป

กระโถน

เรื่องที่เป็นอนัตตาอันนั้น อนัตตานี้พูดศัพท์ง่าย ๆ ก็เรียกว่า ของไม่ใช่ตัวไม่ใช่ตน แต่มันอาศัยอาการตัวตนอยู่ อาศัยอาการของอัตตาอยู่ อนัตตานั่นจึงมี เป็นอนัตตาที่ถูกต้องด้วย ถ้าอัตตานี้ไม่มีแล้ว อนัตตาก็ไม่ปรากฏขึ้นมา เช่นว่าคุณหมอไม่มีกระโถนใบนี้อยู่ในบ้าน เรื่องของกระโถนใบนี้ก็ไม่กวนกับคุณหมอเลย มันจะแตกมันจะร้าวหรือขโมยมันจะขโมยไปอย่างนี้ก็ไม่มีความวิตติใจของคุณหมอเลย เพราะมันไม่มีเหตุไม่มีปัจจัย คืออะไร? ก็คือว่ากระโถนไม่มีในบ้านเรา

ถ้าหากมีกระโถนขึ้นมาในบ้านเรา มันก็เป็นตัวอัตตาขึ้นมาแล้ว เมื่อกระโถนมันแตกมันก็กระเทบ เมื่อกระโถนมันหาย มันก็กระเทบ เพราะกระโถนนี้มีเจ้าของแล้ว อันนี้เรียกว่า อัตตา มันมีสภาวะอยู่อย่างนี้ ส่วนสภาวะที่ว่า อนัตตา นั่นคือสภาวะที่ว่ากระโถนในบ้านเราไม่มี จิตใจที่คอยพิทักษ์รักษากระโถนนั่นไม่มี จะกลัวขโมยมันจะขโมยไปมันก็ไม่มี อันนั้นมันหมดสภาวะแล้ว เรียกว่า สภาวะธรรม มันมีสภาวะมีเหตุ มีปัจจัย แต่เพียงมันยังเหลืออยู่เท่านั้น

คณิตศาสตร์

ดังนั้นก็สร้างบุญไปด้วย ก็พิจารณาไปด้วย คือกุศล คือปัญญานะ เพื่อจะทำลาย คล้ายๆ กับวิธีเลขนะ มันมีคุณ มันมีบวก มันมีลบ มันมีหาร มันจึงจะได้จำนวนตามที่เรา ชอบใจ อันนี้เราไม่เอายุ่งั้นซิ เอาแต่วิธีคุณอย่างเดียวไม่มีที่ ใส่วิธีคุณกับวิธีบวกกันเข้าไปเรื่อยๆ วิธีลบไม่มี วิธีแบ่งก็ไม่ ค่อยจะมีชะด้วยนะ ถ้ามีวิธีแบ่ง มันก็เบา มีวิธีลบมันก็เบาซิ มันมีวิธีบวกกับวิธีคุณมันก็ยิ่งไปกันใหญ่เท่านั้นแหละ

เกลือ

ถ้าทำบุญเพื่อบรรเทาทุกข์ มันต้องทำบุญด้วย
ทำกุศลธรรมด้วย ถ้าไม่เอากุศลธรรมก็ไม่มีปัญญา บุญ
อย่างเดียวเหมือนเนื้อกับพลาสติก เอาทิ้งไว้เฉยๆ มันก็
เท่านั้นแหละ อาศัยเกลือเป็นอยู่ เนื้อหรือปลาจึงมีอายุได้
นาน หรือเอาเข้าตู้เย็นเสียอย่างนี้

กะละมังคว่ำ

เมื่อเราละบาปแล้ว บำเพ็ญบุญเพิ่มเข้ามาทีละน้อย ก็มีหวังที่บาร์มีจะเต็มได้ เหมือนกะละมังที่ตั้งหงายอยู่กลางแจ้ง แม้ฝนจะตกมาใส่ทีละหยด ๆ มันก็มีโอกาสที่จะเต็มได้

เมื่อเราทำบุญ แต่ยังไม่ละบาป ก็เหมือนกับเราเอากะละมังไปคว่ำไว้กลางแจ้ง ฝนตกลงมาถูกก้นกะละมังเหมือนกัน แต่มันถูกข้างนอก ไม่ถูกข้างใน น้ำก็ไม่มีโอกาสที่จะเต็มกะละมังนั้นได้

กะละมังรั่ว

การทำบาป แล้วบำเพ็ญบุญปิดช่องมันเสีย ก็เหมือนกับหม้อมันรั่ว ปิดช่องมันรั่ว แล้วเทน้ำใส่กะละมังรั่วก็อุดรูรั่วมัน แล้วเทน้ำใส่ เรียกว่ากันกะทะไม่ดี กันหม้อไม่ดี การละบาปของเรายังไม่ดี ทำบุญลงไป มันก็ยังรั่ว เทน้ำใส่ลงไปมันก็ยังรั่วออกไปหมด จะเทใส่ลงไปทั้งวัน มันก็ซึมรั่วออกไปทีละน้อย น้ำก็เหือดแห้งไปหมด ไม่สำเร็จประโยชน์สมควรความต้องการของเราได้

แม่พิมพ์

ครูเป็นแบบพิมพ์ แม่พิมพ์ของคน ควรจะหันมาหา
ธรรมะ มาปฏิบัติธรรม ประพฤติปฏิบัติตัวให้เป็นแบบอย่าง
ของคนทั้งหลาย เปรียบเหมือนแม่พิมพ์สำหรับพิมพ์พระ
ใครเคยเห็นไหม พิมพ์เดียวเท่านั้นแหละ เขาทำอย่างดีเลย
เขาแกะหน้าตาควักวางให้ดี ไม่ให้บิดเบี้ยว ไม่ให้เว้าแหว่ง เพื่อ
จะอัดพระพิมพ์ให้เป็นรูปงาม เมื่ออัดมาก็งามจริง ๆ เพราะ
พิมพ์ดีเพียงพิมพ์เดียว นี่ฉันใด

ครูซึ่งเป็นแม่พิมพ์ของศิษย์และผู้คนทั้งหลายนั้นก็
เหมือนกันฉันนั้น จำเป็นจะต้องทำตนให้งามอยู่ด้วยคุณธรรม
ของความเป็นครูเป็นอาจารย์ ควรประพฤติดนให้อยู่ใน
ระเบียบวินัย และร่องรอยของผู้นำทางอยู่เสมอ สิ่งชั่วช้า
มั่วเมาควรละออกไปให้หมด จรรโลงศีลธรรมให้สูงกลับคืนมา
ต้องเป็นตัวอย่างที่ดีแก่เด็ก ๆ

เถาว์ลยั

ได้นั้นก็เหมือนกับเถาว์ลยันั้นแหละเมื่อเถาว์ลยัเกิดขึ้น ณ ที่ใด มันจะต้องหาต้นไม้ที่จะเลื้อยขึ้นเสมอ ในเมื่อต้นไม้ต้นหนึ่งอยู่ใกล้ ๑๕ เซ็นติเมตร ถ้าอีกต้นหนึ่งอยู่ห่าง ๑๐ เมตร คุณว่ามันจะเลื้อยขึ้นต้นไหน มันก็จะเลื้อยขึ้นต้นที่อยู่ใกล้ที่สุดนั่นแหละ ต้นที่อยู่ห่าง ๑๐ เมตรโน้น มันคงไม่เลื้อยไปหรอก เพราะมันไกลเกินไป

ฉะนั้นครูเป็นผู้ที่ใกล้ชิดของเด็กๆ ทั้งหลายนั่นเองแหละ เป็นผู้ที่ได้ๆ ทั้งหลายจะถือเอาเป็นแบบอย่าง จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีการประพฤติจรรยา มารยาท เครื่องละเว้น เครื่องบำเพ็ญให้เด็กดู อย่างสอนเขาแต่ปาก การยืน การเดินการนั่ง การเคลื่อนไหว การพูดจาอะไรทุกอย่าง เราต้องทำให้เป็นการสอนเขาทั้งนั้น เด็กๆ เขาจะทำตามเพราะเด็กนั้นไว เขาไวกว่าผู้ใหญ่

พันธุ์ผลไม้

อาตมายินดีเมื่อเห็นชาวกรุงลอนดอนเหมือนเห็นพี่น้อง จะเปรียบให้ฟังว่าดินก็ดี พันธุ์ผลไม้ก็ดี แต่ไม่มีใครมาปลูก มาทำสวน อย่างนั้นแหละ ปฏิรูปเทศพอสมควร จิตใจคนก็ดี สถานที่ก็ดี ดินฟ้าอากาศก็ดี สมบูรณ์บริบูรณ์ทั้งหมด แต่ว่าไม่มีใครมาสั่งสอน ประกาศพระพุทธศาสนาให้เข้าใจ มีความสุขยิ่งไปกว่านี้ เหมือนพันธุ์ผลไม้ก็ดี ดินก็ดี แต่ไม่มีใครมาปลูก อาตมารู้สึกอย่างนั้น..ดีไหม โยมจะเอาพระมาประกาศพระพุทธศาสนาที่นี่ ดีไหม?

แก้วแตก

โยมว่า “อย่ามาทำแก้วฉันแตกนะ” ของมันแตกได้ โยมจะห้ามมันไม่ได้ ไม่แตกเวลานี้ ต่อไปมันจะแตก เราไม่ทำแตก คนอื่นจะทำแตก คนอื่นไม่ทำแตก ไก่มันจะทำแตก พระพุทธเจ้าท่านให้อยอมรับ ท่านมองทะลุไปว่า แก้วใบนี้แตกแล้ว แก้วที่ไม่แตกนี้ ท่านให้รู้ว่ามันแตกแล้ว จับทุกทีใส่น้ำดื่มเข้าไปแล้ววางไว้ ท่านก็ให้เห็นว่าแก้วมันแตกแล้ว เข้าใจไหม นี่คือการเข้าใจของท่านเป็นอย่างนั้น เห็นแก้วที่แตกอยู่ในแก้วใบที่ไม่แตก เพราะเมื่อมันหมดสภาพแล้วไม่ดีเมื่อไรมันก็จะแตกเมื่อนั้น ทำความรู้อย่างนี้แล้ว ก็ใช้แก้วใบนี้ไป รักษาไป

อีกวันหนึ่ง พอมันหลุดมือแตก “ผัวะ” สบายไปเลย ทำไมสบาย เพราะเห็นว่ามันแตกก่อนแตกแล้ว เห็นไหม แต่ถ้าเป็นโยม “แหม ฉันถนอมมันเหลือเกิน อย่าทำให้มันแตกนะ” อีกวันหนึ่งสุนัขทำแก้วแตก เกลียดสุนัข ถ้าลูกทำแตกก็เกลียดลูก เกลียดทุกสิ่งทุกอย่างที่ทำให้แก้วแตก เพราะเราไปกั้นฝายไว้ไม่ให้น้ำไหลออกไป กั้นไว้อย่างเดียว

ไม่มีทางระบายน้ำ ฝายมันก็แตกเท่านั้นแหละใช่ไหม ต้องทำ
ฝายแล้วทำทางระบายน้ำด้วย พอน้ำได้ระดับแค่นี้ ก็ระบาย
น้ำข้าง ๆ นี่ เมื่อมันเต็มทีก็ให้มันออกข้างนี้ ท่านเห็นอนิจจัง
ความไม่เที่ยงอยู่อย่างนั้น นั่นแหละเป็นทางระบายของท่าน
อย่างนี้โยมจะสงบ นี่คือการปฏิบัติธรรมะ

อัดเทปภายใน

คำสอนที่ผมขอมอบให้ในวันนี้ ถ้าการฟังธรรมทำให้ใจว่างสงบ ก็ดีแล้ว ไม่จำเป็นต้องจดจำอะไร บางท่านอาจจะไม่เชื่อ ถ้าเราทำใจให้สงบ ฟังแล้วก็ให้ผ่านไป แต่นำมาพิจารณาอยู่เรื่อยๆ อย่างนี้ เราก็เหมือนเครื่องบินตกเสียงเมื่อเราเปิดมัน มันก็อยู่ตรงนั้น อย่างกลัวว่าจะไม่มีอะไรเมื่อใดที่ท่านเปิดเครื่องบินตกเสียงของท่าน ทุกอย่างก็อยู่ในนั้น

เทปภายนอกนี้มันเสื่อมได้ ซื้อมาแล้วมันก็เสื่อมได้ เทปภายในของเรานั้นนะ เมื่อมันถึงใจแล้ว มันดีเหลือเกินนะ โยม มันมีอยู่ตลอดเวลา ไม่เปลืองถ่าน

ลูกโป่ง

ในครั้งพุทธกาล นั่งฟังธรรม บรรลุธรรมถึงขั้นที่สุด
ในขณะที่นั่งฟังอยู่ก็มี มันเร็ว คล้ายกับลูกโป่ง ลมที่อยู่ใน
ลูกโป่ง มันมีพลังที่จะดันออกมา พอเอาเข็มหมุดไปแทงนิด
เดียวเท่านั้น ลมก็ฟุ้งออกไปเลย

อันนี้ก็ฉันทัน พอได้ฟังธรรมถูกจริต มันพลิกความ
เห็นอย่างนั้นมาเป็นอย่างนี้ ก็บรรลุธรรมอย่างแท้จริงได้

อย่าให้อายวัว

วัวที่มันลากเกวียนบรรทุกของมาจากทางไกลนะ ยิ่ง
ตะวันบ่ายคล้อยต่ำค่าลง วัวมันก็เร่งฝีเท้ากระชั้นเข้าทุกที
เพราะมันอยากรจะให้ถึงที่เร็ว ๆ มันคิดถึงบ้าน

คนเรายังแก่ ยิ่งเจ็บไข้ ใกล้ความตาย ก็เป็นตอนที่
จะต้องปฏิบัติภาวนาละ จะเอาความแก่ ความเจ็บ มาเป็น
ข้ออ้าง มันก็จะแยกว่าวัวเท่านั้นแหละ

อาจารย์ใจ

เราทุก ๆ คนนี้ก็เหมือนกัน ไม่ได้เป็นอย่างอื่นหรอก ทุกวันนี้ก็ไม่มีใครเป็นครูเป็นอาจารย์ เพราะจะตรัสรู้ธรรม ใจนะ มันต้องสอนตัวเอง ถ้าไม่สอนตัวเองให้ผู้อื่นไปสอน ปานใด มันก็ไม่ฟัง มันไม่รู้จัก ถ้าใจไม่สอน ใจนั้นแหละเป็นครู ใจนั้นแหละเป็นอาจารย์

คนเราไม่เห็นตัวเองง่าย ๆ ไม่เห็น มันยาก เห็นตัวเองเห็นยาก ให้พากันคิดสักหน่อย ทำมาแล้ว ทุก ๆ คนเคยทำบาปมา เมื่อแก้แค้นมาแล้วก็ควรพากันหยุด ให้มันเบาบางลงไป ให้มันน้อยลงไป ถอยลงไป มันไม่มีอะไรหรอก มีเท่านั้นแหละ ให้เข้าหาศีลธรรม

น้ำมันกับน้ำ

น้ำมันกับน้ำทำมันต่างกัน เหมือนกับคนฉลาดก็ต่าง
กับคนโง่ พระพุทธเจ้าก็ทรงอยู่กับรูป เสียง กลิ่น รส
โผฏฐัพพะ ธรรมารมณ์ แต่พระองค์ทรงเป็นพระอรหันต์
พระองค์จึงทรงเห็นสิ่งเหล่านี้เป็นเพียงสิ่ง สักว่า เท่านั้น

พระองค์ทรงปล่อยวางมันไปเรื่อย ตั้งแต่ทรงเข้า
พระทัยแล้วว่า ใจก็สักว่าใจ ความคิดก็สักว่าความคิด
พระองค์ไม่ทรง เอามันมาปนกัน

ถ้าคิดได้ รู้สึกได้อย่างนี้ เราก็จะแยกมันได้ ความคิด
ความรู้สึก อยู่ทางหนึ่ง ใจก็อยู่อีกทางหนึ่ง เหมือนกับน้ำมัน
กับน้ำถ้าอยู่ในขวดเดียวกัน แต่มันแยกกันอยู่

พระสมมติ - พระแท้

เมื่อบวชเข้ามาในพระพุทธศาสนาแล้ว สมมติว่าเป็นพระ ยังไม่ได้เป็นพระแท้นะ คือเป็นพระเฉพาะกายโกณम्म ห่มเหลือง เท่านั้นแหละ จึงเป็นพระโดยสมมติ

เหมือนกันกับการที่เขาเอาไม้มาแกะสลัก หรือเอาปูนมาปั้น หรือเอาทองมาหล่อมาหลอมขึ้น เป็นพระพุทธรูปเจ้าโดยสมมติ ไม่ใช่พระพุทธรูปเจ้าแท้

ผู้ที่ยังเป็นพระสมมติคือยังอาศัยความโลภความโกรธ ความหลงนั้นแหละเป็นอยู่ในใจ มันกั้นกลางเราไว้ในภพชาติทั้งหลาย ให้ถึงความสงบไม่ได้ ก็เพราะความโลภ ความโกรธ ความหลง ถ้าเอาโลภ โกรธ หลง ออกจากใจแล้ว มันจะถึงความบริสุทธิ์ ถึงความเป็นพระแท้ ซึ่งจะเป็นพระขึ้นในใจได้เท่านั้น

ปลูกต้นไม้

พระศาสดาทรงตรัสว่า เรื่องของมันเอง ถ้าเราไม่หยุด ความเพียร จะช้าหรือเร็วเราบังคับไม่ได้ เหมือนปลูกต้นไม้ มันรู้จักของมัน มันอยากเร็วก็นึกว่ามันหลง มันอยากช้าก็รู้ว่ามันหลง เมื่อทำแล้วจึงเกิดผลขึ้นมา

เหมือนเราปลูกต้นไม้ เช่น ปลูกพริกต้นนี้ หน้าที่ของเราคือขุดหลุมปลูก ให้น้ำ ให้อุ๋ย รักษาแมลงให้มันเท่านั้น นี่คือเรื่องของเรา เรื่องศรัทธาของเรา ส่วนตัวพริกจะเกิดหรือไม่เกิดก็เป็นเรื่องของมัน ไม่ใช่เรื่องของเรา จะไปดืงให้มันขึ้นมากก็ได้

วัดกับทางมาวัด

ศีลก็ดี สมาธิก็ดี ปัญญาก็ดี ทั้งสามประการ
นี้ท่านเรียกว่า มรรค มรรคนี้อย่างมีใช้ศาสนา อีกทั้งยังไม่ใช่สิ่งที่
พระศาสดาทรงต้องการอย่างแท้จริงเลย แต่ก็เป็นหนทางที่จะ
ดำเนินเข้าไป

เหมือนกับท่านมหาจากกร งเทพฯ จะมาวัด
หนองป่าพง ท่านมหาคงไม่ต้องการหนทาง ต้องการจะถึงวัด
ต่างหาก แต่หนทางก็จำเป็นสำหรับท่านมหาที่จะต้องมา
ฉะนั้น ถนนที่ท่านมหาาก็ไม่ใช่วัด มันเป็นเพียงถนนมาวัด
เท่านั้น แต่จำเป็นต้องมาตามถนนจึงจะถึงวัดได้

ศีล สมาธิ ปัญญา คือถนนที่จะเข้าไปถึงความสงบ
ซึ่งเป็นจุดที่ต้องการ

กุญแจภavana

การปฏิบัติเปรียบเหมือนกุญแจ กุญแจภavana
แม้กุญแจจะเป็นอะไรก็ช่าง เราถือลูกกุญแจไว้ในมือ มัน
จะปิด แน่นเท่าไรก็ช่าง ถ้าเราเอาลูกกุญแจไปไขเปิดเมื่อไร
ก็สำเร็จ ประโยชน์เมื่อนั้น ถ้ากุญแจไม่มีลูกกุญแจ ก็ไม่มี
ประโยชน์ ของอยู่ในลัง เราก็เอาออกมาไม่ได้

ร้อนกับเย็น

ไผ่เหมือนไฟมันลุกตรงไหน มันร้อนตรงไหน มันก็ดับที่ตรงนั้น มันร้อนที่ไหนก็ให้มันเย็นตรงนั้น ก็เหมือนกับนิพพานก็อยู่กับวิญญูสงสาร วิญญูสงสารก็อยู่กับนิพพาน

เหมือนกับความร้อนและความเย็น มันก็อยู่ที่เดียวกันนั่นเอง ความเย็นก็อยู่ที่มันร้อน เมื่อมันร้อนขึ้น มันก็หมดเย็น เมื่อมันหมดเย็น มันก็ร้อน

ทำโตะทำเตียง

การทำให้บริสุทธิ์ สงบระงับนั้นก็ดี แต่มันเป็นของยาก มันจะต้องผ่านจากข้างนอก คือ กาย วาจาให้เข้ามาได้ก่อน หนทางที่นำไปสู่ความบริสุทธิ์ นำไปสู่ความเป็นสมณะ เป็นหนทางที่ชำระโลก โกรธ หลง ออกได้ ต้องสังวรสำรวม จึงเป็นของยาก แต่ถึงจะยากลำบากก็ช่างมัน

เหมือนกับไม้ กว่าจะเอามาทำโตะทำเตียงได้มันยากลำบากก็ช่างมัน มันต้องผ่านตรงนั้น จะเป็นโตะเป็นเตียงได้ก็ต้องผ่านของหยาบ ๆ มาก่อน

เราทั้งหลายก็เช่นกัน เอาแต่ของที่ยังไม่เป็นมาทำให้เป็น ที่ยังไม่งามมาทำให้งาม ที่ยังใช้ไม่ได้มาทำให้ใช้ได้

คอยเฝ้ามะม่วงตก

ไอความสงบมาพิจารณารูป เสียง กลิ่น รส โผฏฐัพพะ
ธรรมารมณ์ที่มากกระทบอารมณ์ แม้จะดี จะชั่ว สุข ทุกข์
ทั้งหลายทั้งปวง เหมือนกับคนขึ้นต้นมะม่วงแล้วเขย่าให้ลูก
หล่นลงมา เราอยู่ใต้ต้นมะม่วงก็คอยเก็บเอา ลูกไหนเฒ่าเรา
ไม่เอา เอาแต่ลูกที่ดี ๆ ไม่เปลืองแรงเพราะไม่ได้ขึ้นต้นมะม่วง
คอยเก็บอยู่ข้างล่างเท่านั้น

น้ำในตุ่ม

เมื่อความชั่วทั้งหลายไม่มีในใจเรา โทษทั้งหลายจึงหมดไป ความเย็นมันก็เกิดขึ้นมา เพราะเรารักษาตัวเอง มันก็เป็นศีลขึ้นมา มันสงบก็เป็นสมาธิ จิตสงบระงับแล้ว ก็เบิกบานเกิดปัญญา รู้จักทำจิตของตนให้ผ่องใส อะไรชั่วเราก็กว้างไป อะไรผิด เราก็กว้างไป พิจารณากว้างไป ปล่อยไป คล้าย ๆ กับน้ำในตุ่มนั้นแหละ เราเอาขันไปตักออกชั้นหนึ่งแล้วเททิ้ง ตักมาชั้นที่สองแล้วก็เททิ้ง ตักแล้วก็เททิ้งอยู่อย่างนั้น น้ำที่อยู่ในตุ่มมันก็ต้องมีเวลามีโอกาสที่จะแห้งหมดไปได้ จิตที่เข้าไปปฏิบัติ ก็อย่างนั้นเหมือนกัน

ถ้าเราไม่เห็นอย่างนั้น ก็เหมือนตักน้ำใส่แล้วตักออก ตักใส่แล้วตักออกกัน ก็บุญ ๆ บาป ๆ ผิด ๆ ถูก ๆ ดี ๆ ชั่ว ๆ เดียวมันก็สบาย ก็ทุกข์อยู่อย่างนี้

ทวนกระแสน้ำ

การปฏิบัตินั้นคือทวนกระแส ทวนกระแสน้ำใจของเราเอง ทวนกระแสของกิเลสอะไรที่เป็นของทวนกระแสแล้วมันลำบาก พายเรือทวนกระแสก็ลำบาก สร้างคุณงามความดีนั้นก็ลำบากเสียหน่อยหนึ่งเพราะว่าคนเรามีกิเลส ไม่อยากจะทำ ไม่อยากจะยุ่งยาก ไม่อยากจะอดทน อยากจะปล่อยไปตามอารมณ์เสียเป็นส่วนใหญ่ เหมือนน้ำนั้นแหละ มันก็ไหลไปตามเรื่องของมัน ถ้าปล่อยให้ไหลไปตามน้ำก็สบาย แต่ว่ามันไม่ใช่ลักษณะการปฏิบัติ ลักษณะการปฏิบัติต้องฝืน ต้องฝืนกิเลส ฝืนใจของตัวเอง ข่มจิตเจ้าของ ทำความอดทนให้มากขึ้น มันจึงเป็นการปฏิบัติทวนกระแสน้ำ

อยู่กับงูเห่า

ขอให้โยมจำไว้ในใจ อารมณ์ทั้งหลายนั้น ไม่ว่าจะ
เป็นอารมณ์ที่พอใจก็ตาม หรืออารมณ์ที่ไม่พอใจก็ตาม
อารมณ์ทั้งสองอย่างนี้มันเหมือนงูเห่าซึ่งมีพิษมาก ถ้ามันจก
คนแล้ว ก็ทำให้ถึงแก่ความตายได้ อารมณ์นี้ก็เหมือนงูเห่า
ที่มีพิษร้ายนั้น อารมณ์ที่พอใจก็มีพิษมาก อารมณ์ที่ไม่พอใจ
ก็มีพิษมาก มันทำให้จิตใจของเราไม่เสรี ทำให้จิตใจไขว่เขว
จากหลักธรรมของพระพุทธเจ้า

ปล่อยพิษงูไป

อารมณ์ทั้งหลายเหมือนกันกับงูเห่าที่มีพิษร้าย ถ้าไม่มีอะไรขวาง มันก็เลื้อยไปตามธรรมชาติของมัน แม้พิษมันจะมีอยู่ มันก็ไม่แสดงออกมา ไม่ได้ทำอันตรายเรา เพราะเราไม่ได้เข้าไปใกล้มัน งูเห่าก็เป็นไปตามเรื่องของงูเห่า มันก็อยู่อย่างนั้น

ถ้าหากเป็นคนที่ฉลาดแล้วก็จะปล่อยหมด สิ่งที่ดีก็ปล่อยมันไป สิ่งที่ชั่วก็ปล่อยมันไป สิ่งที่ชอบใจก็ปล่อยมันไป เหมือนอย่างเราปล่อยงูเห่าตัวที่มีพิษร้ายนั้น ปล่อยให้มันเลื้อยของมันไป มันก็เลื้อยไปทั้งที่มีพิษอยู่ในตัวมันนั่นเอง

สอนเด็ก

ฉะนั้นการปฏิบัตินี้จึงว่านึ่ง นั้นแหละปฏิบัตินี้ ดูไปมันมีอารมณ์ดี อารมณ์ชั่ว สลับซับซ้อนกันไปเป็นธรรมดาของมัน อย่าไปสรรเสริญจิตของเราอย่างเดียว อย่าไปให้โทษมันอย่างเดียว ให้รู้จักกาล รู้จักเวลามัน เมื่อถึงคราวสรรเสริญก็สรรเสริญมันหน่อย สรรเสริญให้พอดีอย่าให้หลง เหมือนกับสอนเด็กนั้นแหละ บางทีก็เขียนมันบ้าง เอาไม้เรียวเล็กๆ เขียนมัน ไม่เขียนไม่ได้ อันนี้บางทีก็ให้โทษมันบ้าง อย่าให้โทษมันเรื่อยไป ให้โทษมันเรื่อยไปมันก็ออกจากทางเท่านั้นแหละ ถ้าให้สุขมัน ให้คุณมันเรื่อย ๆ มันไปไม่ได้

เด็กชุกชน

เปรียบกับเด็กที่ชุกชน เล่นสนุก ทำให้รำคาญจน เรา
ต้องดุเอา ตีเอา แต่เราก็ต้องเข้าใจว่าธรรมชาติของเด็ก
เป็นอย่างนี้เอง พอรู้อย่างนี้ เราก็ปล่อยให้เด็กเล่นไปตาม
เรื่องของเขา ความเดือดร้อน รำคาญของเราก็หมดไป
เพราะเรายอมรับธรรมชาติของเด็ก ความรู้สึกของเราจึง
เปลี่ยนไป

เรายอมรับธรรมชาติของสิ่งทั้งหลาย เราปล่อยวางได้
จิตของเราก็มีความสงบเยือกเย็น นี่เรามีความเข้าใจที่ถูกต้อง
แล้ว เป็นสัมมาทิฐิ ที่นี้ก็หมดปัญหาที่จะต้องแก้

ต้นไม้โอนเอง

ต้น^๑ตึก คือ ความอยาก นำเราไปสู่ทุกซอกอย่างนี้ ถ้าเราพิจารณาแล้วนะ มันจะโอนออกไปจากต้นตึก มันพิจารณาต้นตึก มันจะเขย่าต้นตึกนั้นให้หมด ให้เบาบางไปเอง

เหมือนกับธรรมชาติต้นไม้ที่นั่นแหละ มีใครไปบอก ไปสะกิดมันไหม มันก็พูดไม่ได้ ทำไม่ได้ แต่ว่ามันโอนออกไปข้างนอก ดูอย่างนี้ก็เป็นธรรมชาติแล้ว

งานก่อนเงิน

บางคนต้องการจะมาปฏิบัติเพื่อเอาความสุขเฉยๆ
สุขมันจะเกิดมาจากไหนก่อน? อะไรเป็นเหตุมัน? ความสุข
ทั้งหลายนั้นมันต้องมีทุกข์ก่อน มันจึงจะมีสุข เราทำทุกสิ่ง
ทำงานก่อนจึงได้เงินมาซื้อกินไม่ใช่หรือ ทำนาก่อนจึงจะได้
กินข้าว มันต้องผ่านความทุกข์มาก่อนทุกอย่างนั่นแหละ

กึ่งกึ่ง

คนมาอยู่กันมาก ๆ มันก็ปฏิบัติกันได้ง่าย ถ้ามีความเห็นถูกต้องตรงกัน เมื่อมาน้อมลงเพื่อละปฏิญอันเดียวกัน มันก็ลงสู่พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์เหมือนกัน จะว่ามีหลายองค์ มันจะเกะกะก็ได้ คล้ายๆ ตัวกึ่งกึ่ง ตัวกึ่งกึ่งมีหลายขา มองดูน่ารำคาญเหมือนกับว่ามันจะยุ่งกับขาของมัน แต่มันเดิน เดินไปเดินมา ความจริงมันไม่ยุ่ง มันมีจังหวะ มีระเบียบ ในทางพุทธศาสนาก็เหมือนกัน ถ้าปฏิบัติแบบสาวกของพระพุทธเจ้ามันก็ง่าย คือการเป็นผู้ปฏิบัติดี ปฏิบัติตรง ปฏิบัติเพื่อพ้นทุกข์และเป็นผู้ปฏิบัติชอบ ถึงเราจะมีเป็นร้อยเป็นพัน เราจะมีมากแค่ไหนก็ช่างเถอะ มันก็ลงสายเดียวกันหมด

กวาด

๒ อวัตรทั้งหลายมีกำลังมากที่ไหนในวัดที่จะทำได้ไม่ว่าจะเป็นในกุฏิของเรา ในกุฏิคนอื่นก็ดี ที่มันสกปรกรกรุงรัง ทำเลย ไม่ต้องทำให้ใคร ไม่ต้องทำเอาหน้าเอาตาจากใคร ทำเพื่อข้อปฏิบัติของเรา กวาดกุฏิ กวาดเสนาสนะให้มันสะอาด ถ้าเราทำเช่นนี้ก็เหมือนเรากวาดของสกปรกออกจากใจของเรา เพราะเราเป็นผู้ปฏิบัติ อันนี้ให้มันมีอยู่ในใจของพวกเราทุกคน ความสามัคคีนั้นไม่ต้องเรียกร้องหรอก เป็นเลย

สามในหนึ่ง

ปัญญา กับสมาธิ เมื่อเราพูดแยกกันออก ก็คล้าย ๆ คนละตัว แต่ความเป็นจริงเป็นตัวเดียวกันนั่นเองแหละ ปัญญาเป็นเครื่องเคลื่อนไหวของสมาธิเท่านั้น มันออกจากจิตอันนี้เอง แต่แยกกันออกไปเป็นคนละลักษณะ

เหมือนมะม่วงใบหนึ่ง เมื่อมันเล็กก็ใบนี้ เดียวมันก็โตขึ้น เดียวมันก็สุก คือมะม่วงใบเดียวกัน ไม่ใช่คนละใบ

คือ สมาธิ ปัญญา ก็คือของอันเดียวกัน เหมือนมะม่วงนั้นแหละ เพียงแต่มันเป็นคนละอาการ

เตา

ให้เห็นชัดในตัวของเราเป็น ปัจจัตตัง จะมีอารมณ์
ภายนอกกระทบกระทั่งเข้ามา มันก็เป็นปัจจัตตังสมำเสมอ
มันไม่ทิ้ง พุดง่าย ๆ เหมือนเขาเผาถ่านเผาอิฐ เตาถ่านเตาอิฐ
เคยเห็นไหม ก่อไฟขึ้นหน้าเตาสักสองศอก หรือเมตรหนึ่ง
มันจะดูดควันไฟเข้าไปในเตาหมดเลย ดูอันนั้นก็ได้อันนั้นเห็น
ชัดอย่างนั้น อันนี้มันเป็นรูปเปรียบเทียบ ถ้าทำเตาเผาถ่าน
เผาอิฐให้ถูกเรื่อง ถูกลักษณะของมัน ก่อไฟอยู่หน้าเตาสัก
สองสามศอก เมื่อมีควันขึ้นมา มันจะดูดเข้าไปในเตาหมด
ไม่มีเหลือเลย ความร้อนก็จะเข้าไปบรรจุในเตาหมดไม่หนีไป
ไหน ความร้อนจะเข้าไป ทำลายเร็วที่สุด นี่มันเป็นอย่างนั้น
ความรู้สึกของผู้ประพฤติปฏิบัติก็เหมือนกัน จะมีความรู้สึก
ดูดเข้าไปให้เป็นสัมมาทิฐิทั้งนั้น ตาเห็นรูป หูฟังเสียง จมูก
ดมกลิ่น ลิ้นลิ้มรสทั้งหลาย มันจะดูดเข้าไปให้เป็นสัมมาทิฐิ
ทั้งนั้นจะเป็นสัมผัสที่เกิดปัญญาอย่างนั้นสมำเสมอตลอดเวลา

กล้วย มะพร้าว

เปรียบง่าย ๆ ให้ฟัง เราไปซื้อกล้วยหรือซื้อมะพร้าวไปหนึ่งจากตลาดแล้วก็เดินหิวมา อีกคนหนึ่งก็ถาม “ท่านซื้อกล้วยมาทำไม”

“ซื้อไปรับประทาน” “เปลือกมันต้องรับประทานด้วยหรือ” “เปล่า”

“ไม่เชื่อหรอก ไม่รับประทานแล้วเอาไปทำไมเปลือกมัน” หรือเอามะพร้าวไปหนึ่งมาก็เหมือนกัน

“เอามะพร้าวไปทำไม” “จะเอาไปแกง”

“เปลือกมันแกงด้วยหรือ”

“เปล่า” “จะเอาไปทำไมล่ะ”

อ้าว จะว่าอย่างไรล่ะ จะตอบปัญหาเขาอย่างไร

ด้วยความอยาก ถ้าไม่อยากเราก็ไม่ได้ทำให้มันมีปัญญานะ การทำความเพียรก็เป็นเช่นนั้น คือทำด้วยการปล่อยวาง อย่างกล้วยอย่างมะพร้าว เอาไปทำไมเปลือกมัน ก็เพราะว่ายังไม่ถึงเวลาเอามันทั้ง มันก็ห่อเนื้อในมันไปอยู่นั้น ยังไม่ถึงเวลาจะทิ้งก็ถือนั่นไว้ก่อน การประพุดติปฏิบัติก็

เหมือนกัน สมมติ วิมุติ ก็ต้องปนกันอยู่อย่างนั้น เหมือน
มะพร้าวมันจะปนอยู่ทั้งเปลือกทั้งกะลาทั้งเนื้อเราก็เอามา
ทั้งหมดแหละ เขาจะหาว่าเรากินเปลือกมะพร้าวอย่างไรก็ช่าง
เขา เรารู้จักของเราอยู่

อ้อยตาลหวานลิ้น

เคยกินอ้อยไหมล่ะ กินจากปลายไปโคนมันเป็นยังไง
นั่นแหละยิ่งใกล้โคนเข้าไป ความหวานมันก็ยิ่งเพิ่มขึ้น ๆ
ขนาดว่าเหลือแค่นี้มือเท่านั้นยังไม่อยากทิ้งเลย มันเสียดาย
มดง่ามอยากจะกินด้วยยังไม่ได้กิน ให้มันเป็นอย่างนั้น
ปฏิบัติธรรมให้เหมือนคนกินอ้อย

สีไฟ

การประพฤติปฏิบัติเหมือนกันกับบุรุษที่ไปสีไฟ ได้ฟังท่านบอกว่า เอาไม้ไผ่สองอันมาสีกันเข้าไปเถอะ แล้วจะมีไฟเกิดขึ้น บุรุษนั้นก็จับไม้ไผ่เข้าสองอัน สีกันเข้า แต่ใจร้อนสีไปได้หน่อย ก็อยากให้มันเป็นไฟ ใจก็เร่งอยู่เรื่อย ให้เป็นไฟเร็วๆ แต่ไฟก็ไม่เกิดสักที บุรุษนั้นก็เกิดความขี้เกียจแล้วก็หยุดพัก แล้วจึงลองสีอีกครั้ง แล้วก็หยุดพัก ความร้อนที่พอมีย่อยบ้าง ก็หายไปละซิ เพราะความร้อนมันไม่ติดต่อกัน

ถ้าทำไปเรื่อยๆ อย่างนี้ เหนื่อยก็หยุด มีแต่เหนื่อยอย่างเดียวก็พอได้ แต่มีขี้เกียจปนเข้าด้วย เลยไปกันใหญ่แล้วบุรุษนั้นก็หาว่าไฟไม่มี ไม่เอาไฟ ก็ทิ้ง เลิก ไม่สีอีก แล้วก็ไปเที่ยวประกาศว่า ไฟไม่มี ทำอย่างนี้ไม่ได้ ไม่มีไฟหรอก เขาได้ลองทำแล้ว

ไฟไหม้ น้ำท่วม

พระพุทธรองค์ท่านก็ทรงสอนว่า ร่างกายจิตใจนี้มันก็เป็นอยู่อย่างนั้น มันจะเป็นของมันอยู่อย่างนั้น มันจะไม่เป็นไปอย่างอื่น คือ เริ่มเกิดขึ้นมาแล้วก็แก่ แก่มาแล้วก็เจ็บ เจ็บมาแล้วก็ตาย อันนี้เป็นความจริงเหลือเกิน ซึ่งคุณยายก็พบอยู่ในปัจจุบันนี้ มันก็เป็นสัจธรรมอยู่แล้ว ก็มองดูมันด้วยปัญญาให้เห็นมันเสียเท่านั้น

ถึงแม้ว่าไฟมันจะมาไหม้บ้านของเราก็ตาม ถึงแม้ว่าน้ำมันจะท่วมบ้านของเราก็ตาม ก็ให้มันเป็นเฉพาะบ้านเฉพาะเรือน ถ้าไฟมันไหม้ ก็อย่าให้มันไหม้หัวใจเรา ถ้า น้ำมันท่วมก็อย่าให้มันท่วมหัวใจเรา ให้มันท่วมแต่บ้าน ให้มันไหม้แต่บ้าน ซึ่งเป็นสิ่งที่อยู่นอกกายของเรา ส่วนจิตใจของเรานั้น ให้มันมีการปล่อยวาง เพราะในเวลานี้มันสมควรแล้ว มันสมควร ที่จะปล่อยแล้ว

วางแก้ว

ให้ทำการปลดอยวาง อย่าไปยึด ยึดอย่าให้มันมัน
เข้าใจไหมอย่าไปยึด แก้วใบนี้ะเรายึดมาดูเสียก่อน รู้แล้วก็
วางมัน นี่เรียกว่าอย่าไปยึดมัน คือยึดอย่าให้มันมัน ยึดมาดู
รู้เรื่องมันแล้วก็วางมัน สบาย อันนี้ก็เหมือนกันจ้ะ

กล้วย

ผมก็บวชมา เข้าวัดตั้งแต่อายุ ๙ ขวบเลยพยายาม
มันอยู่อย่างนี้ แต่ไม่ค่อยจะรู้เรื่องหรือกสมัยก่อน มารู้เมื่อ
เป็นพระนั่นแหละ พอบวชมาแล้ว โอโฮ! มันกล้วยทั้งนั้นแหละ
มันคล้ายๆ ว่าเห็นกามที่เขาอยู่นะ ไม่เห็นความสนุกกับเขา
แต่เห็นความทุกข์มากกว่า มันคล้ายๆ กับกล้วยน้ำว้าใบหนึ่ง
เราไปทานมัน มันก็หวานดีอยู่ มันมีรสหวานก็รู้อยู่ แต่เวลานี้
รู้อยู่ว่าเขาเอายาพิษไปฝังไว้ในกล้วยใบนั้น แม้จะรู้อยู่ว่ามัน
หวานเท่าไรก็ช่าง ถ้ากินไปแล้วมันจะตายใช่ไหม? ความเห็น
มันเป็นเช่นนั้นทุกที ว่าจะกินก็เห็นยาพิษฝังอยู่ในนั้นทุกที
นั่นแหละ มันก็เลยถอยออกมาเรื่อย ๆ จนกระทั่งมีอายุพรรษา
มากขนาดนี้แล้ว ถ้าเรามองเห็นแล้ว มันไม่น่ากินเลยนะ

เรียนตามแบบ รบนอกแบบ

มีพระนักปฏิบัติบางรูป ท่านค้นคว้าตามตำรา เพราะได้เรียนมามาก อาตมาว่าทดลองดูเถอะ การกางแบบกางตำราทำนี่ ถึงเวลาเรียน ๆ ตามแบบ แต่เวลารบ ๆ นอกแบบไปรบตามแบบมันสู้ข้าศึกไม่ไหว ถ้าเอากันจริงจังแล้วต้องรบนอกแบบ

มือ

ผู้ที่เรียนปริยัติและผู้ปฏิบัติธรรมมักจะเข้าใจกันผิดผู้เรียนปริยัติมักจะพูดว่า “พระที่เอาแต่ปฏิบัตินั้นท่านว่าตามความเห็นของท่าน” เขาพูดเช่นนั้น โดยไม่มีหลักฐานอะไร

ที่จริงแล้วในความหมายหนึ่ง ทั้งสองอย่างก็เป็นอันเดียวกัน เราจะเข้าใจดีขึ้น ถ้าเปรียบเทียบกับฝ่ามือและหลังมือ เมื่อเรายื่นมือออกมารู้สึกคล้ายกับว่าฝ่ามือหายไป ที่จริงมันก็ไม่ได้หายไปไหน มันแค่ซ่อนอยู่ข้างใต้เท่านั้น ทำนองเดียวกันเมื่อหงายมือขึ้น หลังมือก็หายไป ความจริงมันไม่ได้หายไปไหน แต่อยู่ข้างใต้นั่นเอง

ควรจำเรื่องนี้ไว้ใช้ในการพิจารณาการปฏิบัติ ถ้าคิดว่ามันหายไปแล้ว เราก็หยุดการศึกษาแล้วหวังให้ได้ผล แต่ไม่ว่าเราจะศึกษาธรรมะมากเพียงไรก็ตาม เราจะไม่เข้าใจ เพราะเรายังไม่รู้ตามความเป็นจริง ถ้าเราเข้าใจธรรมชาติที่แท้ของธรรมะแล้ว เราก็จะเริ่มปล่อยวาง อันนี้เป็นการยอมรื้อถอนความยึดมั่นออก ไม่ยึดติดอะไรอีกแล้ว หรือหากจะยึด มันก็จะน้อยลง ๆ

นี่คือ ความแตกต่างของปริยัติและปฏิบัติ

ตัวหนังสือ

หยุด เอาความรู้ปริยัติใส่หีบใส่ห่อไว้เสีย อย่าเอามา
พูด ไม่ใช่ความรู้พวกนั้นจะเข้ามาอยู่นี่หรอก มันพวกใหม่
เวลาเป็นขึ้นมา มันไม่เป็นอย่างนั้น

เหมือนกับเราเขียนตัวหนังสือว่า ความโลก เวลา
มันเกิดขึ้นในใจไม่เหมือนตัวหนังสือ เวลาโกรธก็เหมือนกัน
เขียนใส่กระดานดำก็เป็นอย่างหนึ่ง มันเป็นตัวอักษร เวลา
มันเกิดในใจ อ่านอะไรไม่ทันหรอก มันเป็นขึ้นมาที่ใจเลย
สำคัญนัก สำคัญมาก

ตกต้นไม้

ปฏิจสุมปบาทธรรมก็เหมือนกัน อวิชาเป็นปัจจัยให้เกิดสังขาร สังขารเป็นปัจจัยให้เกิดวิญญาณ วิญญาณเป็นปัจจัยให้เกิดนามรูป ฯลฯ เราเคยเล่าเรียนมาศึกษามา ก็เป็นจริงคือท่านแยกเป็นส่วนๆ ไป เพื่อให้ให้นักศึกษารู้ แต่เมื่อมันเกิดมาจริงๆ แล้วนับไม่ทันหรอก

อุปมาเหมือนเราตกจากยอดไม้ก็ตู่บถึงดินโน้น ไม่รู้ว่ามันผ่านกิ่งไหนบ้าง จิตเมื่อถูกอารมณ์ปั้ขึ้นมาก ถ้าชอบใจก็ถึงดีโน้น อันที่ติดต่อกันเราไม่รู้ มันไปตามที่ปรียัตินั่นเอง แต่มันก็ไปนอกปรียัติด้วย มันไม่บอกว่าตรงนี้เป็นอวิชา ตรงนี้เป็นสังขาร ตรงนี้เป็นวิญญาณ ตรงนี้เป็นนามรูป มันไม่ได้ให้ท่านมหาอ่านอย่างนั้นหรอกเหมือนกับการตกจากต้นไม้ ท่านพูดถึงขณะจิตอย่างเต็มที่ของมันจริงๆ อาตมาจึงมีหลักเทียบว่า เหมือนกับการตกจากต้นไม้ เมื่อมันพลาดจากต้นไม้ไปปั้บ มิได้คณนาว่ามันก็นิ้วก็ฟุต เห็นแต่มันตุมถึงดินเจ็บแล้ว

มีด

การฝึกจิตให้มีกำลังกับการฝึกกายให้มีกำลังมีลักษณะ
อันเดียวกันแต่มีวิธีต่างกัน การฝึกกายให้มีกำลังเราต้อง
เคลื่อนไหวอวัยวะ แต่การฝึกจิตให้มีกำลัง คือทำจิตให้หยุด
ให้พักผ่อน เช่นทำสมาธิ พยายามปล่อยวางสิ่งทั้งหลาย ไม่
ปล่อยจิตให้คิดอย่างนั้นอย่างนี้สารพัด ให้มีอยู่อารมณ์เดียว
จิตก็จะมีกำลัง ปัญญาก็จะเกิด เช่นเดียวกับมีมีดเล่มหนึ่ง
เราลับไว้ดีแล้ว มัวแต่ฟันหิน ฟันอิฐ ฟันหญ้าทั่วไป ฟันไม่
เลือก มีดก็จะหมดความคม

หัดเขียน

ในวันหนึ่งๆให้ได้ปฏิบัติเถอะ ชี้เกียจก็ทำ ชยันก็ทำ
เราปฏิบัติธรรมะไม่ว่ากลางวันกลางคืน สงบก็ทำ ไม่สงบก็ทำ
เหมือนกับเราเป็นเด็กไปเรียนหนังสือ จะเขียนไม่สวยใน
ครั้งแรก มันตัวยาวๆ ขายาวๆ เขียนไปตามเรื่องของเด็ก
นานไปก็สวยขึ้นงามขึ้นเพราะฝึกมัน

เด็กกับผู้ใหญ่

สมาธิ และปัญญา นี่ต้องควบคู่กันไป เบื้องแรกจิตจะเข้าถึงความสงบระงับ โดยอาศัยวิธีทำสมาธิภาวนา จิตจะสงบอยู่ได้เฉพาะขณะที่ท่านนั่งหลับตาเท่านั้น นี่คือสมถะ และอาศัยสมาธิเป็นพื้นฐานช่วยให้เกิดปัญญาหรือวิปัสสนา ได้ในที่สุด แล้วจิตก็จะสงบไม่ว่าท่านจะนั่งหลับตาอยู่หรือ เดินอยู่ในเมืองที่วุ่นวาย เปรียบเหมือนกับว่า ครั้งหนึ่งท่าน เคยเป็นเด็ก บัดนี้ท่านเป็นผู้ใหญ่แล้ว เด็กกับผู้ใหญ่นี้เป็น บุคคลคนเดียวกัน ในทำนองเดียวกัน สมถะกับวิปัสสนาก็ อาจจะพูดได้ว่าแยกออกจากกัน หรือเปรียบเทียบเหมือนอาหารกับอุจจาระ อาจจะเรียกได้ว่าเป็นสิ่งเดียวกัน และถ้ามองอีกแง่หนึ่งอาจจะเรียกได้ว่าเป็นคนละสิ่งกัน

ไม้ท่อนเดียว

ภาวนาก็เหมือนกับไม้ท่อนเดียว วิปัสสนาอยู่ปลาย
ท่อนทางนี้ สมณะอยู่ปลายท่อนทางนั้น ถ้าเรายกไม้ท่อนนี้ขึ้น
ปลายท่อนไม้จะขึ้นข้างเดียวหรือทั้งสองข้าง ถ้ายกไม้ท่อนนี้
ขึ้น ปลายทั้งสองก็จะขึ้นด้วย อะไรจะเป็นตัววิปัสสนา อะไร
จะเป็นตัวสมณะ ก็ตัวจิตนี่เอง

การวาดเขียน

ไอ้ความสำเร็จในการปฏิบัตินี้มันมีเรื่องติดไปด้วย ปัญหา วิปัสสนาภาวนา ปัญญา กับจิตมันอยู่ร่วมกัน บางคนนะไม่ต้องไปทำอะไรมันมาก มันรวมเข้าไปของมัน อย่างคนที่มีปัญญาไม่ต้องไปทำอะไรมันมาก เรื่องสมาธิคล้ายๆ ที่ว่า สมมติเราเป็นช่างวาดเขียน เราไปมองเห็นแล้ว แล้วก็เข้าใจๆ จนมันติดอยู่ในใจของเรา เราไปเขียนออกมาจากใจของเราได้ ไม่ต้องไปนั่งวาดอยู่ตรงนั้น คนที่ไม่เข้าใจคนนั้นต้องไปนั่งเขียนเสียก่อนให้มันซาบซึ้งเข้าไป อันนี้เรื่องปัญญาไม่ต้องไปนั่งเขียน เรามามองดูก็เข้าใจ เขียนมันไปเลยก็ได้ มันเป็นอย่างนี้

อาหารที่เราชอบ

อารมณ์ของสมถกรรมฐานนี้ ถ้าไม่ถูกจริตของเรา มันก็ไม่สลด ไม่สังเวช อันใดที่ถูกกับจริต อันนั้นก็จะประสบบ่อย ๆ มีความรู้สึกนึกคิดในอาการนั้นบ่อย ๆ แต่เราไม่ค่อยจะได้สังเกต จึงควรสังเกตเพื่อให้ได้ประโยชน์ เปรียบเหมือนกับอาหารที่เขาจัดมาให้สำหรับหนึ่ง มันก็มีหลายอย่าง เราก็ชิมไปทุกถ้วย ทุกอย่างนั้นแหละ แล้วก็จะรู้เองว่า อาหารอย่างไหนที่เราชอบ อย่างไหนที่เราไม่ชอบ อย่างไหนชอบก็ว่ามีรสชาติอร่อยกว่าอย่างอื่น นี่พูดถึงอาหาร

นี่ก็เทียบให้เห็นกับจริตของคนเรา กรรมฐานที่ถูกจริตมันก็สบาย

ขายของ

ที่นี่ถ้าหากว่าเราเผโล่ไปนาที่หนึ่ง ก็เป็นบ้านาที่หนึ่ง เราไม่มีสดีสองนาที่ เราก้เป็นบ้ำสองนาที่ ถ้าไม่มีสดีครั้งวัน เราก้เป็นบ้ำอยู่ครั้งวัน เป็นอย่างนี้

สดีนี้คือความระลิกได้ เมื่อเราจะพุตอะไรทำอะไร ต้องรู้ตัว เราทำอยู่ เราก้รู้ตัวอยู่ ระลิกได้อยู่อย่างนี้ คล้ายๆ กับเราขายของอยู่ในบ้านเรา เราก้ดูของของเรากอยู่ คนจะเข้ามาซื้อของหรือขโมยของของเราก ถ้าเราสะกดรอยมันอยู่เสมอ เราก้รู้เรื่องว่าคนๆนี้มันมาทำไม เราก้จับอาวุธของเรากไว้้อยู่อย่างนี้ คือเรามองเห็น พอขโมยมันเห็นเราก มันก็ไมกล้ำจะทำเราก

อารมณ์ก้เหมือนกันถ้ามีสดีรู้้อยู่มันจะทำอะไรเรากไม่ได้ อารมณ์มันจะทำให้เรากดีใจอยู่อย่างนี้ตลอดไปไม่ได้ มันไม่แน่นอนหรือก เดียวมันก้หายไป จะไปยึดมันถือมันทำไม อันนี้ฉันไม่ชอบ อันนี้ก้ไม่แน่นอนหรือก ถ้าอย่างนี้ อารมณ์นั้นก้เป็นโมฆะเท่านั้น เรากสอนตัวของเรากอยู่ เรากมีสดีอย่างนี้ เรากก็รักษาอย่างนี้เรื่อย ๆ ไป ตอนกลางวัน ตอนกลางคืน ตอนไหน ๆ ก้ตาม

รับแขก

เรามาทำจิตของเราให้เป็นผู้รู้ตื่นอยู่ คอยรักษาคิดของเราอยู่ ถ้าแขกมาเมื่อไรบอกมือห้าม มันจะมานั่งที่ไหน มีที่นั่งที่เดียวเท่านั้น เราก็พยายามรับแขกอยู่ตรงนี้ตลอดวัน นี่คือพุทโธ ตัวตั้งมั่นอยู่ที่นี้ ทำความรู้นี้ไว้ จะได้รักษาคิดเรานั่งอยู่ตรงนี้ แขกที่เคยมาเยี่ยมเราตั้งแต่เราเกิดตัวเล็ก ๆ โน้น มาที่ไรก็มาที่นี้หมด เราจึงรู้จักมันหมดเลย พุทโธอยู่คนเดียว

พูดถึงอาคันตุกะ แขกที่จรมาปฐะแตกต่าง ๆ นานา เราให้เป็นไปตามเรื่องของมัน อาการของจิตที่เป็นไปตามเรื่องของมันนี่แหละเรียกว่า เจตสิก มันจะเป็นอะไร จะไปไหนก็ช่างมัน ให้เรารู้จักอาคันตุกะที่มาพัก ที่รับแขกมีเก้าอี้ตัวเดียวเท่านั้นเอง เราเอาผู้หนึ่งไปนั่งไว้แล้ว มันก็ไม่มีที่นั่ง มันมาที่นี้ มันก็จะมาพูดกับเรา ครั้งนี้ไม่ได้นั่ง ครั้งต่อไปก็จะมาอีก มาเมื่อไรก็พบผู้ที่นั่งอยู่ ไม่หนีสักที มันจะทนมากี่ครั้ง เพียงพูดกันอยู่ที่นี่ เราก็จะรู้จักหมดทุกคน พวกที่ตั้งแต่เรารู้เพียงสำนั มันจะมาเยี่ยมเราหมดนั่นแหละ

บุรุษจับเหี้ย

วิธีกำหนดอารมณ์ จับอารมณ์ ให้รู้จักจิตของตน ให้รู้จักอารมณ์ของตน เปรียบโดยวิธีที่บุรุษทั้งหลายจับเหี้ย เหี้ยตัวหนึ่งเข้าไปในโพรงจอมปลวกที่มีรูอยู่हरु ก็ปิดรูนั้น ๆ เสียหารู เหลือรูเดียวให้เหี้ยออกแล้วนั่งจ้องมองที่รูเดียวนั้น เหี้ยออกมาก็จับได้ ฉันทใด การกำหนดจิตก็ฉันทนั้น ปิดตาปิดหู ปิดจมูก ปิดลิ้น ปิดกาย เหลือแต่จิตอันเดียวเปิดไว้ คือ การสำรวมสังวร กำหนดจิตอย่างเดียว

การภาวนา ก็เหมือนกับบุรุษจับเหี้ย คือ กำหนดจิตให้อยู่ที่ลมหายใจ มีสติ ระมัดระวังรู้อยู่แล้ว กำลังทำอะไร มีสัมปชัญญะ คือรู้ตัวว่ากำลังทำสิ่งนั้น ความรู้สึกที่เกิดขึ้นในจิตขณะนั้นคือรู้ตัวว่ากำลังทำสิ่งนั้น ความรู้สึกที่เกิดขึ้นในจิตขณะนั้น ทำให้รู้จัก

แมงมุม

ได้ไปเห็นแมงมุมเป็นตัวอย่าง แมงมุมทำรังของมันเหมือนข่าย มันสานข่ายไปซึ่งไว้ตามช่องต่าง ๆ เราไปนั่งพิจารณาดูมัน ทำข่ายซึ่งไว้เหมือนจอหนัง เสร็จแล้วมันก็เก็บตัวมันเองเจียบอยู่ตรงกลางข่าย ไม่วิ่งไปไหน พอมีแมลงวันหรือแมลงอื่นบินผ่านข่ายของมัน พอถูกข่ายเท่านั้น ข่ายก็สะเทือน พอข่ายสะเทือนปุ๊บ มันก็วิ่งออกจากรังทันที ไปจับตัวแมลงไว้เป็นอาหาร เสร็จแล้วมันก็เก็บตัวของมันไว้ที่กลางข่ายตามเดิม ไม่ว่าจะ มีผึ้งหรือแมลงอื่นใดมาถูกข่ายของมัน พอข่ายสะเทือน มันก็วิ่งออกมาจับแมลงนั้น แล้วก็กลับไปเกาะนั่งอยู่ที่กลางข่ายไม่ให้ใครเห็นทุกทีไป

เห็นแมงมุมทำอย่างนี้ เราก็มีปัญญาแล้ว อายตนะทั้งหก คือ ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ ใจนี้อยู่ตรงกลาง ตา หู จมูก ลิ้น กาย แผ่พังพานออกไป อารมณ์นั้นเหมือนแมลงต่าง ๆ พอรูปมาก็ถึงตา เสียงมาก็ถึงหู กลิ่นมาก็ถึงจมูก รสมาก็ถึงลิ้น โผฏฐัพพะมาก็ถึงกาย ใจเป็นผู้รู้จัก มันก็สะเทือนถึงใจ แค่นี้ก็เกิดปัญญาแล้ว

เราจะอยู่ด้วยการเก็บตัวไว้ เหมือนแมงมุมที่เก็บตัวไว้ในข่ายของมันไม่ต้องไปไหน พอแมลงต่าง ๆ มันผ่านข่ายก็ทำให้สะเทือนถึงตัว รู้สึกได้ก็ออกไปจับแมลงไว้ แล้วก็กลับอยู่ที่เดิม

ดูแมงมุมแล้วก็น้อมเข้ามาหาจิตของเรา มันก็เหมือนกันเท่านั้น ถ้าจิตเห็นอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา มันกว้าง ไม่เป็นเจ้าของสุข ไม่เป็นเจ้าของทุกข์อีกแล้ว ก็เห็นชัดได้แบบนี้ มันก็ได้ความเท่านั้นแหละ จะทำอะไรอยู่ก็สบาย ไม่ต้องการอะไรอีกแล้ว มีแต่การภาวนาจะเจริญยิ่งขึ้นเท่านั้น

หยดน้ำ สายน้ำ

หากจิตใจของเราจะให้พยายามสม่ำเสมอ ระวังรักษา
ศีลห้าไว้ มันผิดพลาดไป หยด...กลับมา...รักษาไปอีก บางที
มันหลงพลาดไปอีก รู้แล้ว กลับมา อย่างนี้ทุกครั้งทุกครั้ง
สติมันถีเข้า

เหมือนน้ำในกาน้ำ เราปล่อยให้มันไหลเป็นหยด
ต่อม...ต่อม...ต่อม นี่สายน้ำขาด เร่งปล่อยน้ำในกาขึ้นให้มาก
น้ำก็ไหล ต่อม ๆ ๆ ถีเข้า เร่งเข้าอีก หายต่อมเลยทีนี้ ไหล
เป็นสายติดกันเลย เป็นสายน้ำ หยดน้ำไม่มี มันไม่หายไปไหน
มันกลายเป็นสายน้ำ มันถึงจะติดกันอย่างนี้

การเลี้ยงควาย

เรื่องปฏิบัติก็เช่นกัน เมื่อเราดูจิตของเราอยู่ ผู้รู้ดูจิตเจ้าของ ผู้ใดตามดูจิตผู้นั้นจักพ้นบ่วงของมาร

เปรียบเหมือนกับเราเลี้ยงควาย หนึ่งต้นข้าว สองควาย สามเจ้าของควาย ควายจะกินต้นข้าว ต้นข้าวเป็นของที่ควายจะกิน จิตของเราเหมือนควาย อารมณ์คือต้นข้าว ผู้รู้คือเจ้าของควาย เวลาเลี้ยงควายก็คอยตามดูไม่ให้กินต้นข้าว ปล่อยควายไป แต่ก็พยายามดูมัน ถ้ามันเดินไปใกล้ต้นข้าว เราก็ตวาดมัน ควายได้ยินก็จะถอยออก แต่เราอย่าเพลินนะ อย่าไปนอนหลับกลางวันก็แล้วกัน ถ้าขึ้นนอนหลับ ต้นข้าวหมดแน่ ๆ

ฟาดควาย

จิตของเราก็เหมือนควาย อารมณ์คือต้นข้าว ผู้รู้เหมือนเจ้าของ เวลาเราไปเลี้ยงควายทำอะไร ปล่อยมันไป แต่เราพยายามดูมันอยู่ ถ้ามันเดินไปใกล้ต้นข้าว เราก็ตวาดมัน ควายได้ยินก็จะถอยออก แต่เราอย่าเพลินนะ ถ้ามันดื้อไม่ฟังเสียงก็เอาไม้ซ่อนฟาดมันจริง ๆ มันจะไปไหนเสีย

คัดตัวบรรจง

การนั่งสมาธิแบบเดิมก็นั่งขาขวาทับขาซ้ายมือขวาทับมือซ้าย ตั้งกายตรง บางคนก็ว่าเดินก็ได้ นั่งก็ได้ คุณเขาจะได้ไหม? ได้ แต่ว่าเราเป็นนักเรียนใหม่ เรียนหนังสือต้องคัดตัวบรรจงเสียก่อน ให้มันมีหัว มีหางเสียก่อน ถ้าเราเข้าใจดีแล้ว เราเขียนอ่านเอง เราเขียนหวัดไปก็ได้ อย่างนี้ไม่ผิด แต่แบบเดิมมันต้องทำอย่างนั้นเสียก่อน

หวานข้าว

๖
ในตูลมเข้าลมออก ให้สบายอยู่อย่างนั้น อย่าให้มัน
หลง ถ้าหลงก็ให้หยุด ดูว่ามันไปไหน มันจึงไม่ตามลม ให้หา
มันกลับมา ให้มันมาเล่นตามลมอยู่อย่างนั้นแหละ แล้วก็
พบของดีสักวันหนึ่งหรือก ให้ทำอยู่อย่างนั้น ทำเหมือนกับว่า
จะไม่ได้อะไร ไม่เกิดอะไร ไม่รู้ว่าใครมาทำ แต่ก็ทำอยู่เช่นนั้น
เหมือนข้าวอยู่ในฉาง แล้วเอาไปหวานลงดิน ทำเหมือนจะทิ้ง
หวานลงในดินทั่วไปโดยไม่สนใจ มันกลับเกิดหน่อ เกิดกล้า
เอาไปดำกลับได้กินข้าวเม่าขึ้นมา นั่นแหละเรื่องของมัน

สอนเด็ก

บางทีก็หายใจไม่ถูกต้อง มันยาวเกินไป มันสั้นเกินไป เลยวุ่นวาย อันนี้ก็เพราะเรากำหนดมันเกินไป ไปบีบมันเกินไป มันถึงเป็นอย่างนั้น ก็เหมือนเด็ก ๆ นะแหละ สอนให้มันนั่ง สอนที่ไรเขียนทุกทีนะ เด็กมันจะมีความฉลาดขึ้นมาไหม ไปบังคับมันจนเกินไป อันนี้ก็เหมือนกัน ถ้าเรามาคิดดูว่า เมื่อเราเดินจากบ้านไปสวน หรือเดินจากบ้านไปทำงาน ทำไมมันไม่รำคาญเพราะลม ก็เพราะเราไม่ไปยึดอะไรมัน เพราะเราปล่อยตามเรื่องมัน อวัยวะส่วนใดที่มันปวดนะ เพราะเราไปเพ่ง ไปกำหนดมันเกินไป

ส่งญาติ

ดูลม ให้กำหนดลม เอาจิตนั้นแหละไปรวมอยู่ที่ลม คือให้รู้ที่ลมในเวลานั้น ไม่ต้องไปรู้อะไรมากมาย กำหนดให้จิตมันนุ่มไปๆ ละเอียดไปๆ เรื่อยๆ ไป จนกว่าจะมีความรู้สึกน้อยๆ มันจะมีความตื่นอยู่ในใจมากที่สุด

อันนี้เวทนาที่เกิดขึ้นมาจะค่อยๆ ระวังไปๆ ผลที่สุดเราก็ดูลมเหมือนกับญาติมาเยี่ยมเรา เราก็จะตามไปส่งญาติ ขึ้นรถลงเรือ เราก็ตามไปถึงท่าเรือ ไปถึงรถ เราก็ส่งญาติเราขึ้นรถ เราก็ส่งญาติเราลงเรือ เขาก็ติดเครื่องเรือเครื่องรถ ไปลิ่วเท่านั้นแหละ เราก็มองไปเถอะ เมื่อญาติเราไปแล้ว เราก็กลับบ้านเรา เราดูลมก็เหมือนกันจั้นนั้น เมื่อลมมันหายบ เรารู้จักเมื่อลมมันละเอียดเรารู้จักเมื่อมันละเอียดไปเรื่อยๆ เราก็มองไปๆ ตามไป นุ่มไปๆ ทำจิตให้มันตื่นขึ้น ทำลมให้มันละเอียดเข้าไปเรื่อยๆ ผลที่สุดแล้วลมหายใจมันน้อยลงๆ จนกว่าลมหายใจไม่มี มันก็จะมีแต่ความรู้สึกเท่านั้นที่ตื่นอยู่

ไก่ในกรง

เรื่องสติกับจิตควบคุม พอถึงกันแล้ว ก็จะมีความรู้สึกอย่างหนึ่ง ถ้าจิตมันพอที่จะสงบแล้ว จิตที่มันถูกคุมขังอยู่ในที่สงบ เหมือนกับเรามีไก่ตัวหนึ่งที่ใส่ไว้ในกรงนั้น ไก่ที่อยู่ในกรงนั้นมันไม่ออกไปจากกรง แต่ว่ามันเดินไปเดินมาได้ ในกรงนั้น อาการที่มันเดินไปเดินมานี้ไม่เป็นอะไร เพราะมันเดินไปเดินมาอยู่ในกรง ความรู้สึกของจิตที่เราีสติสงบอยู่นั้น มีความรู้สึกในที่สงบนั้น ไม่ใช่เรื่องที่มันให้เราุ่นวาย คือเมื่อมันคิด มันรู้สึก ให้มันรู้สึกอยู่ด้วยความสงบ ไม่เป็นอะไร

ลิง

ยกตัวอย่างเช่น สมมติว่าที่บ้านโยมมีลิงหนึ่งตัว โยมเลี้ยงลิงตัวหนึ่ง ลิงมันไม่อยู่นิ่งหรอก เตี้ยมันจับโนนเตี้ยมันจับนี่สารพัดอย่าง ลิงมันเป็นอย่างนั้น ถ้าโยมมาถึงวัดอาตมา วัดอาตมาก็มีลิงตัวหนึ่งเหมือนกัน ลิงอาตมาก็อยู่นิ่งเหมือนกัน เตี้ยจับโนนจับนี่ โยมไม่รำคาญใช่ไหม ทำไมไม่รำคาญละ เพราะโยมเคยมีลิงมาแล้ว เคยรู้จักลิงมาแล้ว “อยู่บ้านฉันก็เหมือนกันกับเจ้าตัวนี้อยู่วัดหลวงพ่อ ลิงหลวงพ่อก็เหมือนลิงของฉันนั่นแหละ มันลิงอย่างเดียวกัน” โยมรู้จักลิงตัวเดียวเท่านั้น โยมจะไปที่จังหวัด จะเห็นลิงก็ตัวโยมก็ไม่รำคาญใช่ไหม? นี่คือคนรู้จักลิง ถ้ารู้จักลิงก็ไม่ใช่ลิงซิเรา ฮือ ถ้าเราไม่รู้จักลิง เห็นลิงเราก็เป็นลิง ใช่ไหม? เห็นมันไปคว้านโนนจับนี่ก็ ฮือ...ไม่พอใจ รำคาญไอลิงตัวนี้ นี่คือคนไม่รู้จักลิง

คนรู้จักลิงเห็นอยู่บ้านก็ตัวเดียวกันอยู่วัดถ้าแสงเพชรก็เหมือนกันอย่างนี้ มันจะรำคาญอะไร เพราะเห็นว่าลิงมันเป็นอย่างนั้น นี่ก็พอ สงบแล้ว ถ้ามันดินมันก็ดินแต่ลิง เราไม่

เป็นลิง สงบแล้ว ถ้ามันโอดหน้าโอดหลัง โยมก็สบายใจไม่
รำคาญกับลิง เพราะอะไร เพราะโยมรู้จักลิง โยมจึงไม่เป็นลิง
ถ้าโยมไม่รู้จักลิง โยมก็รำคาญ โยมรำคาญ โยมก็เป็นลิง เข้า
ใจไหม นี่เรื่องมันสงบอย่างนี้

อารมณ์ เรา รู้อารมณ์ เห็นอารมณ์ บางทีมันชอบ บาง
ทีมันไม่ชอบอย่างนี้ ก็ช่างมันเป็นไร มันเป็นเรื่องของมัน มัน
ก็เป็นอย่างนี้แหละ ก็เหมือนลิงนะแหละ ตัวไหนๆ ก็ลิงอัน
เดียวกัน เรา รู้อารมณ์ บางทีชอบบางทีไม่ชอบ เรื่องอารมณ์
เป็นอย่างนี้ ให้เรารู้จักอารมณ์ รู้จักอารมณ์แล้วเราปล่อยเสีย
อารมณ์มันไม่แน่นอนหรอก มันเป็นอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา
ทั้งนั้นแหละ เราดูมันไปก็อย่างนั้นแหละ ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ
ได้รับอารมณ์เข้ามาปั๊บ ฮี...ก็เหมือนกับเรามาเห็นลิง ลิงตัวนี้
กับลิงตัวที่อยู่บ้านเราก็เหมือนกันอย่างนี้มันก็สงบเท่านั้นแหละ

ช่วยยก

“สถิติสัมปชัญญะ” ทั้งสองนี้ก็เหมือนคนสองคนมันไปยกเอาไม้อันหนึ่ง มันทันก์ ไอ้คนที่สามนี้ไปมองดู เห็นมันหนักก็เข้าช่วย ถ้ามันหนักไม่ช่วยก็ไม่ได้ ต้องเข้าช่วย คนที่เข้าช่วยนี้คือ ปัญญา อยู่ไม่ได้ อันนั้นถ้ามีสถิติสัมปชัญญะแล้ว ปัญญาก็ต้องวิ่งเข้ามาหา

น้ำไหลนิ่ง

โยมรู้จักน้ำที่มันไหลไหม เคยเห็นไหม น้ำนิ่งโยมเคยเห็นไหม ถ้าใจเราสงบแล้ว มันจะเป็นคล้ายๆ กับน้ำมันไหลนิ่ง โยมเคยเห็นน้ำไหลนิ่งไหม

ตรงนั้นแหละ ตรงที่โยมคิดไม่ถึงหรือกว่า มันเฉยมันก็เกิดปัญญาได้ เรียกว่าดูใจของโยม มันจะคล้ายน้ำไหล แต่ว่านิ่ง ดูเหมือนนิ่ง แต่ว่าดูเหมือนไหล เลยเรียกว่า น้ำไหลนิ่ง มันจะเป็นอย่างนั้น ปัญญาเกิดได้

ทำเล

ธรรมะก็เหมือนกับการทำเล มันมีวิธีคุณ มีวิธีแบ่ง มีวิธีบวก มีวิธีลบ ถ้าเราคิดได้อย่างนี้ก็จะเป็นคนฉลาด รู้จักกาล รู้จักเวลา ควรลบก็ลบ ควรคูณก็คูณ ควรแบ่งก็แบ่ง ควรรวมก็รวมกันเข้า ถ้าคุณทุกที ใจคนมันจะตายอยู่แล้ว คือ เรื่องไม่รู้จักรพอนั่นเอง ไม่รู้จักพอก็ไม่รู้จักแก่

คนรู้จักแก่ คือคนรู้จักพอ ถ้ามันพอแล้ว คำที่ว่าเอละ มันก็พ้นขึ้นมา แต่ถ้าไม่พอ คำว่า เอละ ก็ไม่พ้นขึ้นมา ก็เอาตะพึดไม่เคยเหวี่ยงไม่เคยปลงไม่เคยวางทั้งสิ้นเอาตลอด ถ้า เอละ มันก็สบาย มันพอแล้ว

ท่อนไม้ในคลอง

เปรียบเสมือนหนึ่งว่า เราตัดไม้สักท่อนหนึ่ง เอาทิ้งลงในคลอง แล้วมันก็ไหลไปตามน้ำในคลองนั้น ถ้าท่อนไม้ท่อนนั้นมันไม่ผุ ไม่เน่า ไม่พัง มันไม่ติดอยู่ฝั่งโน้น ฝั่งนี้ มันก็ไหลไปตามคลองอยู่เรื่อยไป ผมเชื่อแน่ว่าจะถึงทะเลใหญ่เป็นที่สุด อันนี้ก็เหมือนกันฉันนั้น พวกท่านทั้งหลายประพฤติปฏิบัติตามแนวทางของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าของเราแล้ว เดินไปตามมรรคที่พระองค์ทรงสอน เดินไปตามกระแสให้มันถูกต้อง ให้มันพ้นจากสิ่งทั้งสอง สิ่งทั้งสองอย่างนั้นคืออะไร คือสองข้างที่พระพุทธเจ้าทรงตรัสไว้ อันไม่ใช่ทางของสมณะที่จะคิดไปที่จะเอาจริงเอาจังกับสิ่งทั้งหลายเหล่านั้น คือ กามสุขัลลิกานุโยโคประการหนึ่ง กับอัตตกลิมณานุโยโคอีกประการหนึ่ง อันนี้แหละเรียกว่าฝั่ง ฝั่งทั้งสองข้าง ฝั่งของคลอง ของแม่น้ำ ท่อนไม้ที่ปล่อยไปตามคลอง ตามกระแส น้ำ ก็คือจิตของเรา

คลื่นกระทบฝั่ง

เรื่องทุกข์ เรื่องไม่สบายใจ นี่มันก็ไม่แน่หรอกนะ มันเป็นเรื่องไม่เที่ยง เราจับจุดนี้ไว้ เมื่ออาการเหล่านี้มันเกิดขึ้นมา เรารู้มันเดี๋ยวนี้ เราวาง กำลังอันนี้จะค่อย ๆ เห็นทีละน้อย ๆ เมื่อมันกล้ำขึ้น มันข่มกิเลสได้เร็วที่สุด ต่อไปมันเกิดตรงนี้ มันดับตรงนี้ เหมือนกับน้ำทะเลที่กระทบฝั่ง เมื่อขึ้นมาถึงฝั่งมันก็จะละลายเท่านั้น คลื่นใหม่มาอีก มันก็จะละลายต่อไปอีก มันจะเลยฝั่งไปไม่ได้ อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา คือฝั่งทะเลอารมณ์ทั้งหลายที่ผ่านเข้ามา มันก็เท่านั้นแหละ

เลื่อย

๒๒ แต่เมื่อมันรู้เห็นหมดแล้วธรรมะก็ไม่ได้แบกเอาไปด้วย อย่างเลื่อยคันนี้ เขาจะเอาไปตัดไม้ เมื่อเขาตัดไม้หมดแล้ว อะไรก็หมดแล้ว เลื่อยก็เอาวางไว้เลย ไม่ต้องไปใช้อีก เลื่อยคือธรรมะ ธรรมะต้องเอาไปปฏิบัติ เพื่อให้บรรลุมรรคผล ถ้าหากว่ามันเสร็จแล้ว ธรรมะที่อยู่ก็วางไว้ เหมือนเลื่อยที่เขาตัดไม้ ท่อนนี้ก็ตัด ท่อนนี้ก็ตัด ตัดเสร็จแล้วก็วางไว้ที่นั่นอย่างนั้น เลื่อยก็ต้องเป็นเลื่อย ไม้ก็ต้องเป็นไม้ นี่เรียกว่า ถึงหยุดแล้ว ถึงจุดของมันที่สำคัญแล้ว ลีนการตัดไม้ ไม่ต้องตัดไม้ ตัดพอ แล้ว เอาเลื่อยวางไว้

ภาคผนวก

ระเบียบการจัดการศาสนสมบัติ
อันเป็นมรดกธรรมของพระโพธิญาณเถร (ชา สุภทฺโท)

ระเบียบการจัดการศาสนสมบัติ อันเป็นมรดกกรรมของพระโพธิญาณเถร (ชา สุภทฺโท)

เนื่องจาก พระเดชพระคุณพระโพธิญาณเถร (ชา สุภทฺโท) ประสงค์ที่จะเผยแผ่พระธรรมคำสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เพื่อเป็นแนวทางในการประพฤติปฏิบัติธรรมแก่สาธุชนทั่วไป และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่งกับการสร้างรูปเหมือน รูปหล่อ และเหรียญของพระเดชพระคุณท่านฯ อันจะเป็นการทำให้เกิดความสับสน และศรัทธาอันเป็นมิถิมาภิภู

เพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของพระเดชพระคุณพระโพธิญาณเถร (ชา สุภทฺโท) เจ้าอธิการเลี่ยม จิตฺตมโห เจ้าอาวาสวัดหนองป่าพง ในนาม คณะสงฆ์วัดหนองป่าพงและวัดสาขา จึงได้แต่งตั้งคณะกรรมการฯ ขึ้นชุดหนึ่งเพื่อวางระเบียบการจัดการศาสนสมบัติ อันเป็นมรดกกรรมของพระเดชพระคุณพระโพธิญาณเถร (ชา สุภทฺโท) ซึ่งต่อไปนี้จะเรียกว่า “คณะกรรมการฯ” ที่ประชุมคณะกรรมการฯ ได้มีมติวางระเบียบการจัดการเรื่องดังกล่าวไว้ดังนี้

๑. รูปเหรียญ รูปพิมพ์ รูปอื่น ๆ หรือวัตถุมงคลใด ๆ ที่ทำขึ้นเพื่อให้มีลักษณะเหมือน หรือใช้เป็นสัญลักษณ์แทน หรืออ้างถึงพระโพธิญาณเถร (ชา สุภทฺโท) ห้ามจัดทำขึ้นโดยเด็ดขาด

๒. รูปหล่อ รูปปั้น รูปแกะสลัก หรือรูปอื่นใดทำนองเดียวกันนี้ ที่เหมือนองค์จริงหรืออ้างถึงพระโพธิญาณเถร (ชา สุภทฺโท) ให้ทำได้เฉพาะวัดสาขา และตั้งประดิษฐานไว้ที่วัดสาขาเท่านั้น ในกรณีอื่น ๆ ห้ามจัดทำขึ้น เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการฯ เป็นกรณีไป โดยการขออนุญาตจะต้องทำเป็นหนังสือระบุขนาด จำนวน และสถานที่ประดิษฐานไว้อย่างชัดเจน

๓. ภาพถ่ายของพระโพธิญาณเถร (ชา สุภทฺโท) รูปภาพ ภาพดัดแปลงแผ่นภาพ ซึ่งจัดทำโดยวิธีอื่นใดให้มีลักษณะเป็นภาพพระโพธิญาณเถร

(ชา สุภทฺโท) ตลอดจนสำเนา ซึ่งภาพดังกล่าวจะทำขึ้นใหม่ต้องได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการฯ เว้นแต่จะจัดทำขึ้นเป็นจำนวนเล็กน้อยเพื่อบูชาเป็นส่วนตัว มิได้แจกจ่ายต่อสาธารณะ

๔. คำสอน หรือคำเทศนาของพระโพธิญาณเถร (ชา สุภทฺโท) ที่บันทึกไว้ในรูปของวิดีโอเทป ภาพยนตร์ เทปคาสเซต ซีดี หรืออุปกรณ์อย่างอื่นทำนองเดียวกัน ห้ามทำซ้ำ ทำขึ้นใหม่ หรือแปลเป็นภาษาอื่น หรือดัดแปลงไม่ว่าด้วยวิธีใด ๆ เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการฯ เป็นกรณีไป โดยการอนุญาตต้องกำหนดจำนวนและอุปกรณ์ที่ใช้ ตลอดจนวิธีการเผยแพร่อย่างชัดเจน

๕. หนังสือคำสอนของพระโพธิญาณเถร (ชา สุภทฺโท) ห้ามจัดทำขึ้นใหม่ หรือทำสำเนาขึ้นใหม่ ทำซ้ำ หรือแปลเป็นภาษาอื่น (ต้นฉบับเป็นภาษาไทย) หรือดัดแปลงไม่ว่าด้วยวิธีใด ๆ เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการฯ ทั้งนี้ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน

การสรุปข้อความจากหนังสือ หรือดัดแปลง ดัดต่อข้อความบางส่วนของหนังสือจะกระทำมิได้โดยเด็ดขาด

๖. การเผยแพร่ธรรมะหรือคำสอนของพระโพธิญาณเถร (ชา สุภทฺโท) โดยใช้เทคโนโลยีอื่น ๆ เช่น อินเทอร์เน็ต เป็นต้น จะกระทำมิได้ เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการฯ

๗. เมื่อได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการฯ ให้จัดทำขึ้นใหม่ ทำซ้ำ ทำสำเนา หรือเผยแพร่มรดกธรรมตามข้อ ๒-๖ ผู้จัดทำจะต้องนำคำขออนุญาต และคำอนุญาตจากคณะกรรมการฯ ใส่ไว้ในมรดกธรรมที่เกิดขึ้นใหม่ด้วย สำหรับมรดกธรรมที่ผู้ได้รับอนุญาตให้จัดทำขึ้น หากเป็นหนังสือ เอกสาร หรือโดยใช้เทคโนโลยีอื่นใดที่ใช้สำหรับอ่าน ให้นำระเบียบนี้ใส่ไว้เป็นส่วนหนึ่งของมรดกธรรมที่เกิดขึ้นใหม่ด้วย ทั้งนี้ให้ขึ้นอยู่กับพิจารณาความเหมาะสมของคณะกรรมการฯ ด้วย

๘. หากผู้ใดกระทำการฝ่าฝืนระเบียบนี้ตามข้อ ๑-๗ ที่เกิดขึ้นก่อนวันที่ออกระเบียบนี้ หรือที่จะเกิดขึ้นในกาลข้างหน้า ให้พิจารณาแก้ปัญหาดังนี้

๘.๑ ธรรมะหรือคำสอนที่แปลเป็นภาษาอื่นแล้วก่อนออกระเบียบนี้ให้รวบรวมและนำมาตรวจสอบความถูกต้องในการแปล หากพบความผิดพลาดต้องแก้ไข ให้เรียกผู้แปล และผู้จัดทำารับทราบและดำเนินการ หากไม่สามารถดำเนินการให้เรียบร้อยได้โดยดี ให้ดำเนินการตามข้อ ๘.๒

๘.๒ การจัดการกับการฝ่าฝืนตามข้อ ๑-๗ รวมทั้งกรณีอื่น ๆ ให้คณะกรรมการฯ พิจารณาเป็นกรณีไป โดยพิจารณาถึงเจตนาผู้กระทำ ตลอดจนการให้ความร่วมมือในการแก้ปัญหของผู้กระทำ หากมีความจำเป็นให้คณะกรรมการฯ มีอำนาจแต่งตั้งบุคคล หรือคณะบุคคล เพื่อดำเนินการกับผู้กระทำการละเมิดทั้งทางแพ่งและอาญา หรือดำเนินการอื่นใดตามที่คณะกรรมการฯ มอบหมาย โดยยึดหลักประนีประนอมเพื่อดำรงไว้ซึ่งเจตนารมณ์ และชื่อเสียงเกียรติคุณของพระโพธิญาณเถร (ชา สุภทฺโท) และวัดหนองป่าพงและวัดสาขาเป็นสำคัญ

๙. การมอบหมายให้บุคคล หรือคณะบุคคล ดำเนินการตามข้อ ๘.๒ คณะกรรมการฯ จะต้องกำหนดหลักเกณฑ์ และขอบเขตในการดำเนินการให้แก่ผู้รับมอบหมาย และหากทำได้ให้กำหนดระยะเวลาในการดำเนินการและรายงานสรุปผลต่อคณะกรรมการฯ ด้วย

เจ้าอาวาสวัดหนองป่าพงเป็นผู้รักษาการตามระเบียบการนี้ และมีอำนาจให้คำอนุญาตได้ในกรณีที่เห็นสมควร

ระเบียบนี้ออกเมื่อวันที่ ๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๓

ลงชื่อ

(เจ้าอธิการเลี่ยม จิตธมโม)

เจ้าอาวาสวัดหนองป่าพง

**ศูนย์เผยแผ่มรดกธรรม
พระโพธิญาณเถร (ชา สุภทฺโท)**

www.ajahn-chah.org

www.watnongpahpong.org

Email : dhamma@ajahn-chah.org

@ วัดหนองป่าพง ต.โนนผึ้ง อ.วารินชำราบ จ.อุบลราชธานี ๓๔๑๙๐

โทรศัพท์ ๐-๔๕๒๖-๗๕๖๓, ๐-๔๕๒๖-๘๐๘๔

โทรสาร ๐-๔๕๒๖-๘๐๘๔

สมทบทุนเข้ากองทุนมรดกธรรมได้ที่

@ ธนาคารกรุงเทพ จำกัด สาขาวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี
บัญชีสะสมทรัพย์ ชื่อ “วัดหนองป่าพง โครงการมรดกธรรม”

เลขที่บัญชี ๒๕๗-๔-๒๕๐๕๘-๑

@ หรือธนาณัติ สาขาวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี ๓๔๑๙๐

ในนาม เจ้าอาวาสวัดหนองป่าพง

วงเล็บมุมซอง สมทบทุนเข้ากองทุนมรดกธรรม

สพพทาน์ ธมฺมทาน์ ชินาติ
การให้ธรรม ชนะการให้ทั้งปวง

ใจของเรามันเป็นปกติอยู่ เปรียบเหมือนน้ำฝน เป็นน้ำที่ใสสะอาด
มีความใสสะอาดบริสุทธิ์เป็นปกติ ถ้าเราเอาสีเขียวใส่ลงไป เอาสีเหลืองใส่เข้าไป
น้ำก็จะกลายเป็นสีเขียว สีเหลืองไป

จิตของเรานี้ก็เหมือนกัน เมื่อไปถูกอารมณ์ที่ชอบใจ ใจก็ดี ใจก็สบาย
เมื่อถูกอารมณ์ที่ไม่ชอบใจแล้ว ใจนั้นก็ขุ่นมัว ไม่สบาย เหมือนกันกับน้ำที่ถูกสีเขียว
ก็เขียวไป ถูกสีเหลือง ก็เหลืองไป เปลี่ยนสีไปเรื่อย

จิตนี้ก็เหมือนกัน ถ้าถูกอารมณ์มาถูก มันก็กวัดแกว่งไปตามอารมณ์
ยิ่งมันไม่รู้เรื่องธรรมะแล้ว ก็ยิ่งปล่อยไปตามอารมณ์ของเจ้าของเรื่อยไป
อารมณ์สุขก็ปล่อยไปตามไป วุ่นวายไปเรื่อย ๆ จนมนุษย์ทั้งหลายเป็นโรคประสาท

พระโพธิญาณเถร (ชา สุภทฺโท)